

EL MIRALL

Núm. 101

500 ptes./ 3 '01 Euros.

Dossier

*La vertebració
de les Balears,
pendent*

Reportatge

*Els estrangers
seduïts
per Mallorca*

Entrevistes

*Joan Fageda,
Francesc Antich i
Eberhard Grosske*

Semblança

En Xesc

Seccions: ●● ecologia ● itineraris ● llibres ● art ●●●

Queixau-vos,

MÉS

Clave

Cridau al
 900 690 690

Teniu tot el Dret...

**AJUNTAMENT DE CALVIÀ
MALLORCA**

Edita:

OBRA CULTURAL BALEAR

President: Antoni Mir

Publica:

Associació EL MIRALL
C/ de la Impremta, 1, pral. 2a
07001 Palma

President: Ferran Gomila

Editor: Mateu Morro

**Producció, administració
i publicitat:**

C/ de la Impremta, 1
07001 Palma (Mallorca)
Tel.: 971 725937

Telefax: 971 719385
Apartat de correus 179
07080 Palma (Mallorca)

Delegació a Barcelona:

C/ de la Montcada, 20
(Palau Dalmaes)
08003 Barcelona

Delegació a València:

C/ de Moratín, 15
46001 València

**Web i adreça de l'OCB
a Internet**

<http://www.portal.com/ocb>

e-mail: ocb@internet.com

Director:

Gaspar Valero i Martí

Redactora en cap:

Joana Mas i Sastre

Secretari de redacció:

Tomeu Martí i Florit

**Consell de redacció /
col·laboradors**

Francesc Bujosa

Catalina Valriu

Antoni Ginard

David Ginard

Antoni Marimon

Biel Mesquida

Mateu Morro

Publicitat: Santi Adrover

**Els articles publicats en aquesta
revista expressen únicament**

l'opinió dels autors.

Coberta: Teresa Pagès

Fotos: Pep Pastor

Disseny: Carles Oubiña

Maquetació i fotocomposició:

Documenta Balear SL

Impressió:

Xisco Arts Gràfiques

C/ del Baix Riera, 1-A, Palma

Tel.: 971 475754

Dipòsit Legal: PM 10-1987

Universitat de les
Illes Balears
Servei de Biblioteca i
Documentació
Edifici Guillem Cifre
de Colera

Dossier 5

LA VERTEBRACIÓ ILLENCA

La vertebració de les illes que integren les Balears, ara com ara, és encara un tema pendent. Els articulistes Ignasi Pascual, Xim Fuster, Miquel Payeras i Lluís Segura reflexionen sobre aquest assumpte en el dossier d'aquest número d'*El Mirall* sota els títols de *Balearofòbia*, *Quantes veus hi ha a les illes?*, *Les Balears pendents i Corporacions professionals i interessos territorials*

4 Editorial

13 Ecologia

Problemàtiques d'una mala gestió dels aqüífers, per Damià Perelló

Semblança 15

Xesc Forteza, un mestre de l'escena teatral mallorquina, és retratat per Planas Sanmartí

**Miscel·lània
d'actualitat 17**

Reportatge 23

**ELS ESTRANGERS SEDUÏTS
PER MALLORCA**

Són molts els estrangers que un dia varen descobrir Mallorca, es varen deixar seduir per l'illa i ara hi viuen entregats.

A través d'aquest reportatge de Victòria Campins els coneixerem.

28 Opinió

Després dels remeis, primers auxilis, per Josep Lliteras

40 Opinió

Il·lustradors d'*El Mirall*, per Josep M. Magrinyà

43 Opinió

La Nostra Terra, per Arnau Company

Societat 45

Entrevista al músic Manuel Oltra, per Sebastià Bennàssar

Entrevista 31

Un candidat a la batlia de Palma i dos a la presidència de la Comunitat balear són els protagonistes de las entrevistes d'aquest número. Ells són Joan Fageda (PP), Francesc Antich (PSIB-PSOE) i Eberhard Grosske (EU).

SUMARI

Reportatge 20

Festival internacional de titelles a Mallorca

**29 Notes
literàries**

Carles Rebassa ens fa una peculiar crítica del darrer llibre de Biel Mesquida, *Vertígens*

Tendències

Itineraris

Gaspar Valero 48

Art

Cristina Ros 54

Llibres

Biel Mesquida 56

La Botiga

El Mirall 58

Kosovo i la **dignitat** d'Europa

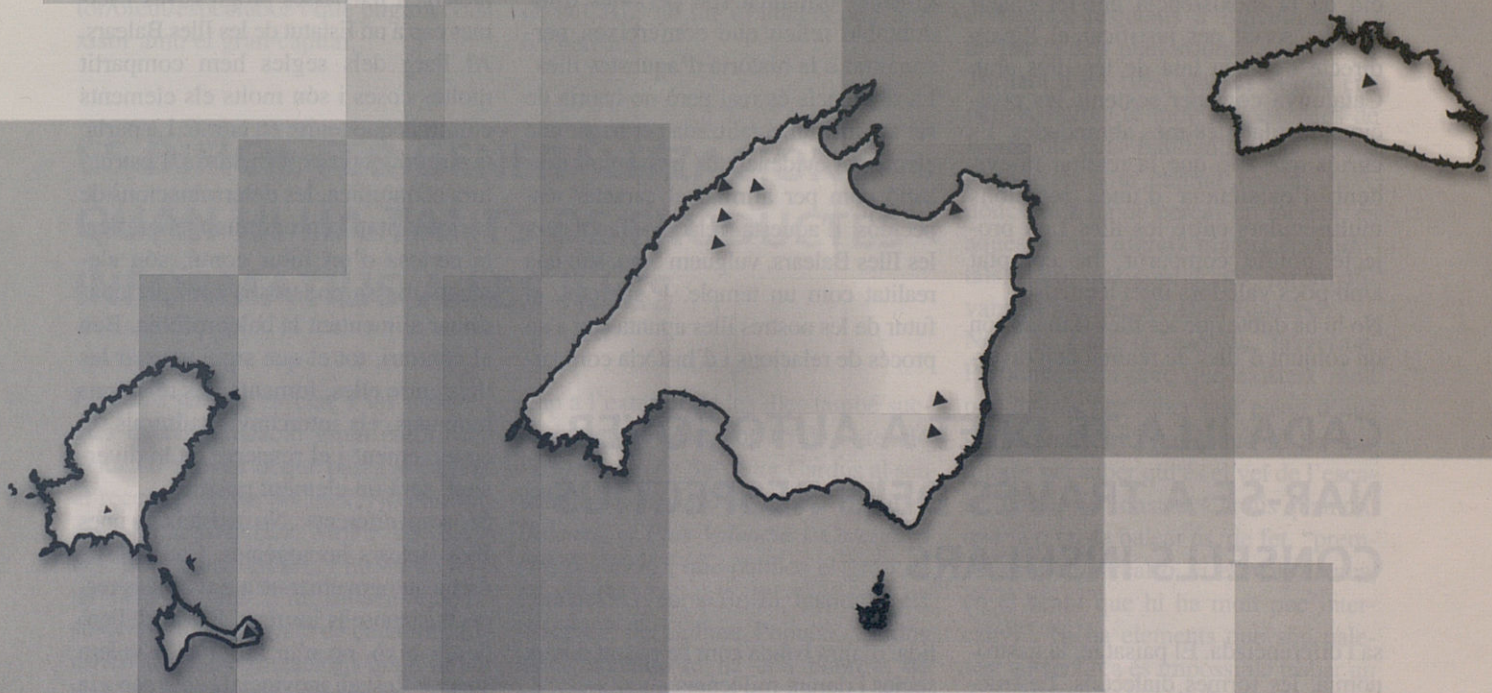
El conflicte de Kosovo ha ocupat les primeres planes de l'actualitat informativa. Una veritable allau d'informació i d'anàlisi ha omplert les pàgines dels diaris i les emissions de ràdio i televisió. Per davant nosaltres, veïns no tan llunyans del teatre d'operacions militar, han tornat a passar les columnes de refugiats, les bombes, els ulls d'incomprensió dels nins kosovars i la sang dels morts. Abans, tot i que ja quasi no ho recordàvem, havíem conegut els esdeveniments d'Eslovènia, Croàcia i Bòsnia i Hercegovina. Ara, però, i abans del següent episodi de terror a Montenegro o a la Voivodina, se'ns fa massa evident allò que ha passat amb els països que integraren l'antiga Iugoslàvia. Es fa difícil no posar-se de part de les famílies assassinades o desplaçades, dels innocents acaramullats als camps de refugiats. Es fa difícil no compartir el dolor dels dèbils. La situació és particularment clara per a nosaltres que hem conegut de molt a prop projectes expansionistes de construcció estatal també basats en el fet d'ignorar els drets dels pobles.

La ideologia nacional sèrbia sembla ser una ideologia de reconquesta del que es considera el territori nacional perdut fa segles. Recuperar l'espai històric considerat unilateralment com a propi pels serbis es fa amb independència de la nacionalitat o la cultura de les poblacions que a hores d'ara l'ocupen, que passen a ser simples ocupants sense cap dret cívic. És una variant particularment agressiva de la concepció de l'estat nació. Els punts de contacte amb altres nacionalismes d'estats europeus, tot i haver-hi diferències poderoses, són evidents. Per a la ideologia pansèrbia les fronteres del seu estat nacional són tan indiscutibles com ho puguin ser per a la ideologia del nacionalisme francès o grec. Per això no deixa d'existir una certa propensió —perquè tots tendim a veure els fets externs des del nostre propi prisma— a justificar l'acció unificadora dels serbis enfrontats a l'acció disgregadora de les minories nacionals. Ha costat molt als estats europeus acceptar l'existència d'Eslovènia o Croàcia, i no en parlem de Bòsnia i Hercegovina o de Kosovo, més distants culturalment de nosaltres. Europa, amb la seva pluralitat de situacions, ha estat incapaç d'entendre els fets dels Balcans i sovint ha donat suport directe o indirecte a Sèrbia, intituada com a República Federal de Iugoslàvia. No s'ha actuat de manera coherent davant un nacionalisme d'estat agressiu i s'han deixat de banda els moviments defensius de les minories agredides.

No es pot posar al mateix sac el nacionalisme d'estat serbi i el nacionalisme defensiu dels bosnians o dels kosovars. Que tots els plantejaments polítics obeeixen a una base territorial, i per tant nacional, ja fa temps que ho sabem, però no podem confondre com una mateixa cosa moviments d'atac —antidemocràtics— i moviments de defensa —democràtics—. No reconèixer el dret dels pobles a l'autodeterminació és condemnar-los a ser víctimes de les aspiracions de domini d'estats militaristes i reaccionaris, sigui quina sigui la seva ideologia oficial. Aquesta és la gran limitació dels estats europeus i, a la vegada, la seva gran insuficiència democràtica: la por a l'acceptació dels drets col·lectius com a tan legítims com els drets individuals, i sense els quals aquests no es poden fer efectius.

Al final, s'ha optat per una acció militar mal preparada, fruit de les inconseqüències d'anys de congelació amb Milosevic, i de resultats imprevisibles. Amb tot, del que no hi ha gaires dubtes és que s'hi havia d'intervenir. Per raons ètiques massa evidents la no-intervenció hauria estat complicitat amb la neteja ètnica. L'espectacle penós dels futbolistes d'origen serbi sols ha servit per posar de manifest els efectes que té la ideologia agressiva del nacionalisme d'estat de Milosevic i els seus. Si la guerra sempre és calamitosa, més ho és la sistemàtica destrucció de les persones i els seus drets per un estat totalitari i les seves milícies. La indiferència no és possible. Els darrers temps —amb casos com el de l'extradició de Pinochet o ara amb el conflicte de Kosovo— sembla que la comunitat internacional ha optat per fer una passa cap a una nova sensibilitat. Ara la dinàmica desfermada sols pot acabar positivament si els refugiats kosovars poden tornar a la seva terra de naixença i viure-hi en llibertat, tota altra solució seria un fracàs.

LA VERTEBRACIÓ ILLENCA

Balearofòbia, Quantes veus hi ha a les illes, Les Balears pendents i Corporacions professionals i interessos territorials són els articles que integren el dossier d'aquest número d'*El Mirall*. Els autors reflexionen

sobre l'existència d'una realitat comuna de les illes que integren les Balears, però també expliquen allò que ens separa. Tot i així, posen de manifest que la vertebració illenca encara roman pendent de construir.

Francesc de Borja Moll, en un article publicat fa anys a la premsa de Ciutat, va posar en el seu lloc la vàlida històrica del nom de les Illes Balears i deixà en evidència l'absurd de la denominació Les Illes, que havia anat prenent força al llarg dels anys setanta. El nom de Balears

tenia la sospita de ser un nom d'imposició castellana i de ressonàncies provincials. L'autoritat de Francesc de Borja Moll, deixeble d'Antoni Maria Alcover i menorquí de Ciutadella, va aclarir el caràcter precís i correcte al llarg dels segles d'aquest nom.

Balearofòbia

Fins aleshores, entre la progressió i els àmbits nostrats, la forma usual de denominar l'arxipèlag era Les Illes. Durant anys renegar de la balearitat ha estat de bon veure i un fet molt corrent. L'afirmació de la inexistència del fet balear tant ha servit per justificar el lligam directe de cada una de les illes amb Catalunya com per sostenir les posicions insularistes més abrandades. És curiós que allò que la realitat fa evident, l'existència d'unes relacions multiseclars entre les illes i un projecte polític compartit, ha comptat amb pocs valedors intel·lectuals.

No hi ha dubte que les Illes Balears són un conjunt d'illes de realitat ben diver-

física del poder estatal delegat ha contribuït a l'existència d'un sentiment defensiu enfront del predomini mallorquí. Indubtablement, també, hi ha fragments d'història diferenciada: l'Eivissa púnica o la Menorca de dominació britànica són períodes d'indubtable relleu que confereixen personalitat a la història d'aquestes illes. La diferència és real però no hauria de ser tan instrumentalitzada per negar una elemental evidència de proximitat i relació com per afirmar el caràcter respectuós d'aquesta relació. Tanmateix les Illes Balears, vulguem o no, són una realitat com un temple. I, sobretot, el futur de les nostres illes apunta cap a un procés de relacions i d'història compar-

menorquins de l'assemblea de l'any 1931 respon més a les directrius del republicanisme lerrouxista predominant a l'illa que no a una pretesa pancatalanitat. Probablement els que tenien tota la raó històrica de la seva part eren els que pretenien fer passes progressives i fermes cap a un Estatut de les Illes Balears. Al llarg dels segles hem compartit moltes coses i són molts els elements culturals que tenim en comú. La parla, la cultura popular, la història, l'estructura econòmica, les determinacions de la insularitat, la proximitat geogràfica, la certesa d'un futur comú, són elements massa poderosos com per continuar alimentant la balearofòbia. Ben al contrari, tot el que sigui acostar les illes entre elles, fomentar les relacions humanes, els intercanvis culturals, el coneixement i el respecte de la diversitat, serà un element positiu.

Sí, som diferents. No existeixen unes Illes Balears homogènies. Cada illa té dret a autogovernar-se a través dels respectius consells insulars. D'acord. Però de dir això, no n'hi ha prou si volem superar l'estadi provincial i anar cap a la construcció d'un país amb possibilitats dins l'Europa del futur. Si té sentit parlar d'agrupacions com la Mediterrània Nord-occidental, o l'Arc Mediterrani Llatí, molt més sentit té parlar de realitats geogràfiques, econòmiques i humanes com les Illes Balears. Sense renegar de l'especificitat de cada una de les illes potser hauríem de començar a donar més importància a allò que ens pot unir. Els temps de la fòbia a un projecte comú entre illes germanes s'haurien d'haver acabat. El convenciment que cada illa ha de regir el seu destí no és una cosa gens contradictòria amb el fet d'afirmar els lligams que ens agermanen.

Ignasi Vidal

CADA ILLA TÉ DRET A AUTOGOVERNAR-SE A TRAVÉS DELS RESPECTIUS CONSELLS INSULARS

sa i diferenciada. El paisatge, la gastronomia, les formes dialectals, l'estructura social i política, fins i tot el clima, presenten unes característiques pròpies a cada illa. Amb això les Illes Balears no són diferents dels altres conjunts arxipelàgics del món. Els vaixells que surten del Pireu, a Atenes, rumb a les illes de l'Egeu, també obren les portes de petits móns diferenciats, exclusius i únics. Aquesta varietat insular impressiona el viatger i recorda l'especificitat de cada una de les components de l'arxipèlag balear. Els condicionants de la insularitat, però, mai no poden justificar el localisme a ultrança.

En el nostre cas potser cal tenir en consideració que el fet d'haver-hi una illa més gran que ha estat la residència

tida, d'altra banda com ha passat durant segles i durant mil·lennis.

Avui, l'antibalearisme ja no té tan bona premsa com fa uns anys. Fins i tot certes postures que no fa gaire apareixien com a justificades i s'explicaven des d'una òptica progressista com a mostres de nacionalisme avui es poden veure des d'una altra òptica. En particular el debat sobre l'Estatut d'Autonomia que es va dur a terme durant el període de la Segona República ja no es pot continuar analitzant amb la mateixa condescendència. La posició de Gabriel Alomar, en negar la conveniència de l'autonomia de les Illes Balears —amb l'argument que restaria sota el domini caciquil—, no tenia cap consistència, i l'absència dels ajuntaments

Els mitjans de comunicació nacionals són els altaveus que ens transmeten, diàriament, allò rellevant que passa tant en el territori de l'Estat com al món. Cobertes aquestes franges

informatives, a la premsa, ràdio i televisió locals ens queda una parcel·la, la del propi territori, per poder ser competitius en un mercat força dinàmic.

Quantes **veus** hi ha a les Illes?

Tanmateix, el més difícil és canviar el periodisme de províncies, segons diuen els que hi han fet feina una època de la seva vida, pel dels grans mitjans de comunicació. Es tracta de trobar diàriament notícies que suscitin un interès al lector/oient/espectador i que puguin coexistir amb el gran capital.

ment, som una de les comunitats autònomes amb més publicacions diàries a tot l'Estat. Però és clar que, mentre les petites emissores, televisions i revistes locals estan cobrint, amb tota mena de detalls, el que passa a cada municipi, les gran capçaleres i emissores de la CAIB no fan el mateix en l'àmbit balear.

trentana del *Diario de Ibiza*, i afegeix: "Sorprenentment, no consta, per insignificant, la xifra de difusió de cap diari mallorquí, cosa que es podria interpretar d'una manera simple però plausible, en termes de la més constant i sòlida identitat illenca de menorquins i eivissencs residents a Barcelona que no pas la dels mallorquins".

Tornant a les illes, que és el que ens ocupa, Palma té molt de pes. Més de la meitat dels habitants de les illes resideixen a la capital balear. Així, doncs, si s'ha de cercar un mercat, és aquest el que ofereix majors oportunitats. Però, què són, doncs, informativament parlant, les Illes Balears?

No tenc clara la resposta, la veritat. Particularment crec que existeix molt poc interès per saber què passa d'una illa a una altra, igual que hi ha poc interès per saber qui és el veí de l'escala. També ho constata Cardús quan diu que la premsa balear és, de fet, "premsa local-comarcal o, si es vol, illenca, en el sentit que hi ha molt poc intercanvi". Hi ha elements que són paleosos: a Menorca és impossible trobar un diari d'Eivissa que sigui del dia; la part forana de Mallorca (el conjunt de pobles que no són Palma) no existeix, senzillament, per a les "illes menors",

ÉS DIFÍCIL FER GENERALITZACIONS QUAN HI HA TANTS DE PRODUCTES INFORMATIUS A LES ILLES

El plantejament és clar i les estratègies de comunicació giren entorn de la idea d'acostar el que passa al carrer, al receptor de les notícies. No obstant això, hi ha un dèficit. Moltes de vegades, per no dir sempre, l'àmbit de feina dels mitjans d'informació queda suscrit al territori físic de cada illa. És difícil fer generalitzacions quan hi ha tants de productes informatius a les illes. Tanmateix, no existeixen estudis de control de difusió que segmentin els mercats per illes. Comparativa-

Cap a l'exterior de les illes també succeeix aquest aïllament. Crida l'atenció l'observació de Salvador Cardús al seu treball *La premsa diària a les illes Balears, el País Valencià i Catalunya (1976 i 1996)*, que publica el grup de Fundacions Jaume Bofill, Institut Pacís i Serveis de Cultura Popular. Cardús assenyala que hi ha una pobresa de relació entre Balears i les regions catalanes: OJD compta que al Principat arriben diàriament un centenar d'exemplars del *Diari de Menorca* i una

Roldan

Cream espais per conivure

Eusebi Estada, 66 - 68 - 07004 Palma

Tlf.: 971 763 666 - Fax: 971 763 667

Internet: <http://www.roldan.es>

E-mail: roldanib@roldan.es

CULTE AL COS

- Disseny
- Ergonomia
- Durabilitat

Orrell i Calmarí - Tel. 971 290 922

horrible terme, per cert, inventat a Mallorca i que no agrada gens ni a Menorca ni a Eivissa ni a Formentera: tant per ximple com perquè no queda clar què qualifica aquest adjectiu.

Hi ha uns quants factors que determinen aquesta ignorància, però jo en destacaria un: la informació institucional, el seguiment de l'activitat governativa, tapa el que realment succeeix en cada societat illenca. El Govern Balear ha establert un mecanisme informatiu complex, ple de gabinets de premsa que abasten àrees temàtiques coincidents amb les conselleries. Aquesta xarxa repercuteix en els mitjans de comunicació, que ofereixen la informació institucional una vegada que ha passat pel filtre del Govern. Balears, com a concepte, només serveix per sumar xifres: no és el mateix parlar de més de 700.000 habitants que parlar dels 300.000 pelats que té Palma. Però les situacions concretes poques vegades transcendeixen. La notícia ha de repercutir a la major quantitat de gent possible. Si no, no ven prou. Una cosa semblant succeeix quan la font és una patronal, un partit polític, un sindicat o una delegació perifèrica de l'Estat.

Hi ha un altre fet. Ràdios i televisions van per davant dels diaris, en aquest cas. La majoria de cadenes tenen delegacions a Menorca i Eivissa. Han de justificar, d'alguna manera, una cobertura de la Comunitat. S'estableixen, tàcitament, unes quotes de presència. Els informatius s'estructuren, aleshores, en un bloc general de notícies i un altre, més petit, dedicat a pobles i "illes

No existeixen estudis de control de difusió que segmentin els mercats per illes.

menors". Televisió Espanyola, que fa esforços per tenir un circuit territorial balear, és vista des de Menorca com la televisió mallorquina. El mateix passa amb totes les emissores de ràdio –en el cas que arribin a tenir delegació a les altres illes. Mai un informatiu, de les característiques que sigui, no atribuirà major pes a la resta de Balears en contraposició a Palma.

Quan passam a observar la informació esportiva, encara és més escandalós. La sensibilitat, aquí, és nul·la. El Reial Mallorca, el Mallorca i el Mallorqueta copsen tota l'atenció, quan no és en Carles Moyà o la Copa del Rei de Vela –que curiosament també es desenvolupa a l'illa major. I no és que no hi hagi una altra oferta diferent al futbol; senzillament, hi ha desinterès i gaire-

bé menyspreu pel que passa a altres esferes esportives.

No vull tancar l'article sense donar una opinió molt particular. He de dir que em sent illenc i em resistesc al terme balear. Sóc nat a Mallorca, tot i que ja fa sis anys que visc a Menorca. Conec dues realitats i puc dir que són diferents. Veig, no obstant això, que la indústria comunicativa es genera des de Palma, i és des d'aquí on s'hauria de fer un major esforç per arribar a la resta d'indrets. I no és un esforç únicament dels mitjans de comunicació: tanmateix, la premsa, la ràdio i la televisió només pretenen ser un mirall de la societat que reflecteixen i, en certa manera, ajuden a configurar.

Xim Fuster

PAPERS PINTATS I PINTURES

Casa Pomar Flores

ARTICLES PER A ARTISTES
VASES I MOTLLURES

SANT MIQUEL, 77 - Telèfon 971 72 14 83 - Fax 971 71 93 12
07002 PALMA DE MALLORCA

Ses Piules
Estudi
de
Perruqueria

Carrer de Navarra, núm. 3, 1r - 07003 Palma - Tel. 971 71 80 37

En els darrers mesos s'han pogut sentir veus, de polítics i d'intel·lectuals, que posen en evidència les divergències existents sobre el que són o haurien de ser les Balears, des del punt de vista institucional-polític. S'ha apostat per eliminar el Consell de Mallorca per donar més entitat als altres consells;

s'ha manifestat que cal enfortir al màxim els consells insulars i deixar el Govern balear com un ens de representació externa coordinada amb els consells i, en qualsevol cas, amb un paper polític del tot residual; s'ha parlat d'enfortir al mateix temps el Govern Balear i els consells insulars...

Les Balears pendents

I totes aquestes opinions, i alguna més, se senten quan duim 16 anys d'autonomia funcionant. És a dir, no tenim gaire clar el model que volem. O millor dit, tots tenim clar el que volem, però no coincidim uns amb els altres. I així duim més de vint anys. Ara bé, el fet que hi hagi tantes divergències, no implica que el model no existesqui. Perquè existeix: l'ordenació que marca l'Estatut. Però aquestes diferències, dins els partits sobretot, permeten mantenir viva la possibilitat d'un bloqueig polític i institucional. És ver que només és una possibilitat, i bastant remota, però podria passar. L'article 24-6 del nostre Estatut diu que per aprovar el pressupost, entre d'altres lleis, cal que almanco la majoria dels diputats de dos dels tres consells insulars els aprovin. Ara, que el lector imagini una situació post-electoral com aquesta: un partit amb minoria majoritària que pogués governar perquè a) tots els altres no es posen d'acord o b) perquè té el suport d'un altre grup d'una illa. Aleshores en resulta la composició següent: un govern d'un color, el mateix que el d'un consell, i els altres dos consells

en mans dels contraris. S'imaginem el desastre què podria ser? No ha passat mai i cal repetir: és molt difícil. Però és possible. I per a qui pensi que és una possibilitat tan remota com que no cal ni contemplar-la, que moderi

inclosa l'aprovació del pressupost. Amb la gelosia entre illes que existeix, no és difícil imaginar una situació d'allò més complicada. En el fons, doncs, la vida política illenca està immersa, d'ençà el 1976, en l'intent

D'ENÇÀ DEL 1976 LA VIDA POLÍTICA VOL ACONSEGUIR EL DIFÍCIL EQUILIBRI ENTRE LES ILLES I L'ENS BALEAR COMÚ

l'optimisme: almanco una de les enquestes no publicades, però que tot-hom coneix, assegura que podria passar després de les pròximes eleccions. Encara més: la territorialització per illes de les opcions polítiques, que lluny d'aturar-se pareix que de cada vegada té més empenta, podria dibuixar un panorama de futur a mig termini en el qual els partits insularistes amb representació tenguessin la *pelea pel mànec* de les grans decisions,

d'aconseguir un difícil equilibri entre cadascuna de les illes i l'ens balear comú. Un equilibri que no s'ha aconseguit mai. Si les disputes no han esclatat ha estat únicament perquè mai no s'han donat les condicions polítiques perquè passàs. En unes altres paraules, perquè el PP ha tengut sempre el Govern i dos consells insulars i, així, les negociacions *entre illes* s'han produït en el si del partit conservador i mai no han traspassat les

**Viajes
MARTEL S.A.**

**ofertes tarifes aèries abril-maig 99
llarga distància**

LIMA125.000 + tax
CARACAS115.000 + tax
SÃO PAULO90.000 + tax

SANTIAGO DE CHILE125.000 + tax
MÉXICO75.000 + tax
QUITO/GUAYAQUIL88.000 + tax

PREUS VÀLIDS DES DE PALMA AMB LA COMPANYIA IBERIA

Informes i reserves: OMS, 50-B. Box 696 • 07003 Palma (Mallorca)
Tel. 971 72 38 42 • Fax (971) 72 69 42 • e-mail: www.viajesmartel.com

fronteres d'aquest partit.

Però el dia que s'obri la possibilitat que les forces de l'insularisme —tant dels partits insulars com dels balears— es manifestin amb tota la seva intensitat, no hi haurà més remei que posar-se a parlar per intentar resoldre un problema que resta irressolt des de la negociació autonòmica, i fins i tot abans.

Valguin els exemples següents per entendre la complexitat del problema. El 1976 a Menorca es posà en marxa una campanya per obtenir un diputat elegible només per l'illa per evitar el centralisme de Mallorca. Impulsà aquesta campanya el diari *Menorca*, amb suport conservador i amb l'empenta decidida dels aleshores jerarques del franquisme, entre els quals hi havia el president de la Diputació; el mateix, per cert, que era un destacat antiautonomista perquè, deia, l'autonomia era tant com voler "desunir" les Balears "en favor d'una gran Catalunya". O sigui, insularista i alhora balearista. Però al marge de patètiques mostres de polítics decadents com el cas, el cert és que coincidiren amb els interessos insularistes de la dreta tots els sectors polítics i socials de l'illa: des del centre reformista, passant per tots els batles, tot tipus d'organitzacions veïnals, culturals, cíviques i polítiques d'oposició: comunistes, socialistes i nacionalistes. El mateix any sorgiren arreu de les illes partits polítics de tot signe. Alguns dels més fervorosament insularistes eren de dreta, d'altres d'ultradreta anticatalanista; d'altres eren insularistes pancatalanistes, i uns tercers nacionalistes insularistes. Quan, el 1977, des del nacionalisme radical es volgué tirar endavant un projecte d'Estatut, basat en el reconeixement de l'insularisme però amb un ens global, a Menorca i Eivissa se'l rebutjà sobretot perquè era una proposta sorgida des de Mallorca. El 1976 les Assemblees Democràtiques —n'hi havia una per a cada illa, és a dir, 4— venen com l'organització conjunta de l'oposició espanyola no entenia com era possible que a Balears fossin incapaços d'anar a les reunions amb una sola veu, i per tant

Alguns manifesten que cal enfortir els consells insulars.

se'ls deixà fora dels òrgans directius; però això no va aconseguir llimar diferències, al contrari: les gelosies entre cada una de les assemblees insulars feren impossible un acord i deixaren l'oposició balear en una total inoperància orgànica. Quan s'intentà un pacte autonòmic, just abans de les eleccions de 1977, les forces mallorquines es trobaren amb la resistència insularista antimallorquina a Menorca i Eivissa, que deixà en pràcticament en

catalanista, el nacionalisme menorquinista i mallorquinista, l'espanyolisme més recalitrant... En el fons, no sembla que sigui una qüestió tan ideològica i política com sentimental, i molt sovint mediatitzada per la viscerallitat antialtra illa (sobretot antimallorquina des de Menorca i Eivissa) i, per tant, poc es podrà treure en clar d'intentar portar racionalitat a una discussió que té molt d'irracional.

El que sembla clar és que mentre el

QUAN S'INTENTÀ UN PACTE AUTONÒMIC LES FORCES MALLORQUINES ES TROBAREN AMB LA RESISTÈNCIA ANTIMALLORQUINA A MENORCA I EIVISSA

no res l'intent. Quan es va tirar endavant la negociació autonòmica, el bessó de les discussions sempre va ser la fórmula de representació insularista, i guanyà al final una solució de compromís que és l'actual Estatut...

Com es veu, aquestes tensions insularistes no han estat mai exclusiva d'un partit o d'un segment ideològic determinat. S'ha defensat l'insularisme antibalear des de l'ultradreta, la dreta, el centre, l'esquerra, el nacionalisme

poder polític no vulgui enfrontar-se al problema, mai no se solucionarà. Però també podria ser que per ventura la majoria dels partits s'estimin més deixar les coses com estan abans que obrir discussions que ningú no s'atreveix a imaginar com podrien acabar, i pregant, com sempre, perquè el conflicte mai no arribi a esclatar.

En resum: les Balears existeixen, però continuen estant pendents de fer-se.

Miquel Payeras

El model polític i administratiu de les Illes Balears es deu, entre d'altres factors, com ha explicat molt bé el professor Bartomeu Colom, a la naturalesa de les coses. Les condicions geogràfiques i demogràfiques de cada una de les illes d'aquest arxipèlag serveixen en gran mesura per explicar la configuració actual de les nostres institucions i les coordenades

que emmarquen la distribució del poder entre Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera. Aquest factor, entre d'altres, dona rellevància en els diversos sectors de la realitat a la distinció entre, d'una banda, els interessos públics de caràcter autonòmic o supràinsular, i els interessos específics de cada illa, d'altra banda, els interessos...

Corporacions professionals i interessos territorials

Al servei del primer grup d'interessos, d'acord amb els principis de l'Estatut d'Autonomia, cal situar les institucions d'autogovern i l'Administració autonòmica. Al servei dels segon grup d'interessos, la figura principal és la dels consells insulars.

Pel que fa al tema que aquí interessa, aquesta distinció es projecta en diversos camps. Des de l'òptica constitucional i estatutària, les corporacions de dret públic denominades col·legis professionals s'han de considerar com una matèria sobre la qual el Parlament, el Govern i l'Administració de les Illes Balears poden exercir, segons els casos, la potestat legislativa, la potestat reglamentària i la funció executiva. Aquesta darrera, atesos els interessos essencialment supràinsulars de la matèria, únicament està confiada a l'aparell administratiu depenent del Govern autonòmic. Des del punt de vista de l'estructuració d'aquestes corporacions, el compliment de les

funcions que les caracteritzen (ordenació de la professió, i defensa i representació dels interessos generals de la professió i dels interessos col·lectius dels professionals) apareix també, en principi, deslligat del conjunt d'interessos peculiars de cada una de les comunitats insulars, la qual cosa ha derivat en un sistema basat, com ara veurem, en una única corporació autonòmica per a cada professió. A la vista de les consideracions anteriors, podria pensar-se que la tensió entre els interessos autonòmics i els específicament insulars no existeix en aquest àmbit, i que, per tant, el sector de les corporacions professionals resté a veure amb l'urbanisme, l'ordenació turística o l'agricultura, per exemple, matèries en les quals s'ha produït una compartimentació de potestats administratives entre les instàncies autonòmiques i les insulars, en atenció a la pluralitat d'interessos públics en joc. Així mateix, es podria arribar a la conclusió que els col·legis no s'in-

sereixen en el teixit social i institucional de cada una de les illes de l'arxipèlag. En realitat, la tensió existeix, encara que en el món corporatiu no sigui tan evident.

El que succeeix, però, és que, per raons de prudència, els nostres legisladors (amb el suport dels propis col·legis) s'han decantat per solucions normatives que contemplen de manera residual el fet insular. I, a més, no han deixat expressament portes obertes a la possible intervenció dels consells insulars, encara que sigui per una via tan inòcua com la de les relacions de col·laboració i cooperació amb els ens corporatius. Aquest segon aspecte, sens dubte més objectable, no sembla congruent amb la transcendència de les funcions a les qual, cada cop amb més claredat, estan cridades les administracions insulars en un futur pròxim.

En el mes de desembre de l'any passat, en el Butlletí Oficial de les Illes Balears es publicava la Llei 10/1998,

erco
leta

Gianni Rodari

Infants de 0 a 4 anys
Ensenyament en català
Pedagogia activa
Grups reduïts
Servei de cuina

ARQUITECE BENNÀSSAR, 46
07004 PALMA - Tel. 971 29 90 86

erco
leta

Gianni Rodari

de 14 de desembre, de col·legis professionals de les Illes Balears. Era la primera vegada que es dictava una norma amb rang de llei a l'empara de l'article 11, apartat onzè, de l'Estatut d'Autonomia. Mesos abans, en la fase d'elaboració del projecte de llei, s'havia plantejat el debat territorial. Concretament, el problema consistia a determinar si els professionals de les Illes Balears havien de formar part de col·legis insulars o si l'àmbit territorial d'aquestes corporacions havia de ser el de les Illes Balears. La primera de les opcions implicava preveure corporacions de segon grau, és a dir, consells de col·legis en els quals fossin representats els col·legis insulars de la professió respectiva. La posició dels degans i presidents dels col·legis consultats fou en aquells moments, majoritàriament, la de preveure únicament col·legis d'àmbit territorial autonòmic o interinsular. En el mateix sentit es va pronunciar la Conselleria de la Funció Pública i Interior.

A favor d'aquesta opció s'argumentà que un sistema generalitzat de col·legis insulars, principalment a les illes d'Eivissa i de Menorca, difícilment asseguraria la viabilitat econòmica d'aquestes entitats, a les quals s'incorporaria normalment un nombre escàs de professionals. D'altra banda, la generalització dels consells de col·legis donaria lloc a una xarxa corporativa segurament excessivament complexa en relació al nombre d'exercents de professions col·legiades. L'opció mantinguda inicialment va provocar alguns dubtes entre els grups parla-

Aspecte de la façana del Col·legi d'Advocats.

mentaris, però finalment va quedar reflectida en la llei vigent, l'article 3.3 de la qual estableix que *"No es podrà constituir més d'un col·legi de la mateixa professió dins l'àmbit territorial de les Illes Balears ni hi podrà haver col·legis d'àmbit territorial diferent al de la Comunitat Autònoma"*. Cal assenyalar, això no obstant, que aquest text legal preveu excepcionalment que els tres col·legis insulars preexistents, ja integrats en un consell de col·legis autonòmic, poden conservar aquesta organització (disposició addicional setena).

D'altra banda, convé destacar que la Llei de col·legis professional no oblidà totalment els aspectes derivats de

la fragmentació territorial de la nostra comunitat. Concretament, quan s'ocupa del contingut necessari dels estatuts corporatius, disposa a l'article 20.3 que *"En regular la composició dels òrgans col·legiats de caràcter executiu i consultiu, els estatuts hauran d'assegurar la presència suficient i proporcionada de representants de les delegacions territorials en les qual s'organitzi el col·legi professional"*. Es tracta, sens dubte, d'una garantia raonable que de fet ja forma part del funcionament d'alguns col·legis, i que en certa mesura compensa la decisió d'impedir la generalització de corporacions professionals d'àmbit insular.

Lluís J. Segura Ginard

salomart s.l.

MANUFACTURES EN PELL I MARROQUINERIA
CA N'ADRIÀ, S/N — STA. MARIA DEL CAMÍ
TELÈFON 971 62 12 15 — MALLORCA

Jaume Salom Bover

Plaça Rosselló, 4A, 3r
Tel. 971 72 33 56
Fax 971 71 89 01
07002 Palma (Mallorca)

- Plànols Topogràfics
 - Medicions
 - Replanteigs
- Fotografies Aèries
 - Verticals
 - Panoràmiques
- Publicitat Aèria
- Peritatges
- Valoracions
- Projectes Agrícoles
- Estudis Mediambient

Els problemes més generals que es poden trobar en la gestió hidràulica es poden resumir en sobreexplotació, intrusió i contaminació. La sobreexplotació ocorre quan en una unitat hidrogeològica o

aquífer s'extreu més aigua de la que s'infiltra. Si bé en un primer moment sembla no haver-hi cap problema, si no s'actua correctament es pot entrar en una situació irreversible.

Problemàtiques d'una mala gestió dels aquífers

En aquest punt s'hauria de diferenciar entre els aquífers que no estan connectats amb el mar, els aquífers penjats, i aquells que hi estan. En el primer cas, el problema no és tan greu, la sobreexplotació causarà, en primer terme, el consum de les reserves i provocarà una disminució contínua del nivell piezomètric, la qual cosa obligarà a perforar cada vegada a més profunditat i a augmentar la despesa energètica per a l'extracció d'aigua i, finalment, en el cas extrem, quedarà el sondeig en sec. Un exemple clar d'aquest problema és l'extremera de Bunyola, en què s'ha arribat a cotes de 80 metres per davall del llinar. El problema en aquest cas, més que tècnic, és l'afecció que els usuaris que treuen més aigua provoquen sobre els petits usuaris.

En els aquífers que desguassen al mar, el problema de la sobreexplotació és molt important ja que comporta la intrusió irreversible d'aigua de mar. L'aigua subterrània és desplaçada de manera laminar, per la qual cosa les aigües de diferent densitat (dolça i salada en el nostre cas) no es mesclen, sinó que es disposen en equilibri, les més denses a la part inferior. Sols amb el contacte hi ha mescla, però, en general, es pot considerar que no n'hi ha. Els fluids tendeixen a assolir ràpidament un equilibri en què la pressió és la mateixa a igual profunditat, o sigui, en un líquid homogeni la super-

fície del líquid és plana, però en un sistema on hi ha dos líquids no mesclats la situació es complica.

En el dibuix que apareix en aquest article es pot veure com la superfície A és horitzontal i la pressió és la mateixa en cada punt. No obstant això, la columna d'aigua en X és més alta que en la Y ja que en X la proporció d'aigua dolça en relació a la salada és major que en Y, per la qual cosa la superfície en equilibri del líquid, B, no és del tot horitzontal. Atès que l'aigua marina té una densitat 1/40 major que l'aigua dolça (1.025 g/cm^3), en equilibri la columna d'aigua dolça és sempre 40 vegades la gruixa que hi ha entre el nivell del mar i el nivell piezomètric, o sigui, si l'aigua es troba a un metre sobre el nivell del mar vol dir que hi ha 40 metres de columna d'aigua dolça o, vist d'una altra manera, cada metre que baixa el nivell piezomètric la superfície de mescla en puja 40.

Aquest comportament crea un equilibri en què l'aigua marina forma un tascó davall l'aigua dolça que progressa (intrueix) més terra endins com més baixa és la cota del nivell piezomètric, i en la progressió pot arribar a nivells de captació d'aigua de pous i provocar que es bombegi aigua per davall de la interfase d'aigua, i així ja hi ha el problema de la salinització.

L'oscil·lació de la interfase aigua salada-dolça per mor del bombeig i de les

pluges, fa que hi hagi una àrea entre la màxima intrusió d'estiu i la mínima d'hivern; en aquesta àrea sí que hi ha mescla d'aigües i s'hi origina una autèntica àrea que dóna lloc a les aigües salabroses que es treuen dels aquífers salinitzats. Així passa que en època d'aigües altes no es recupera l'aquífer sinó que es genera una franja de mescla. Per això s'ha d'estar molt alerta a no sobreexplotar fins a arribar a bombejar a prop del tascó, si no es volen tenir problemes. De fet, és necessari que els aquífers susceptibles d'intrusió tinguin un flux mínim cap al mar per evitar-la. Aquest cabal depèn d'una sèrie de factors, però es pot considerar un cabal d' 1 hm^3 per cada 3 o 4 km de costa.

Contaminació

Es coneix com a contaminació la introducció de qualsevol substància química o de bacteris en les aigües. Els principals contaminants a Mallorca són els agrícoles per l'excés de fertilitzants utilitzats en l'agricultura intensiva (es tracta de sals inorgàniques solubles en aigua, en concret els que més afecten són els nitrats); la contaminació urbana, i els lixivis d'abocadors de fems i aigües residuals, que contenen substàncies inorgàniques, orgàniques i bacteris. També és notable la contaminació produïda per algunes indústries com gasolineres, bugaderies i de pells adobades que aboquen substàncies diverses en funció de la seva activitat. En concret, a Mallorca la contaminació industrial només té una importància puntual en algun indret, mentre que l'agrícola i urbana és més generalitzada.

La sobreexplotació és important en els aquífers que desguassen al mar

Consum d'aigua

S'infiltra de l'ordre de 380 hm³ d'aigua, dels quals 210 s'aprofiten. La resta impedeix la intrusió salina. El consum d'aigua per a l'abastament de la població és aproximadament de 50 hm³ (10 d'embassaments i 40 d'aigua subterrània); el consum que es destina al turisme representa 30 hm³, i a l'agricultura van a parar 140 hm³ (200 per bombeig i 60 de retorn). Del consum net de 220 hm³, 210 corresponen a aigua subterrània i 10 als embassaments.

Aquestes xifres oficiosos només tenen un valor aproximat per entendre la magnitud de cada sector productiu. Al meu parer, hi falta el sector del golf, que no sé si es troba ubicat dins l'agricultura o el turisme.

Caldria fer aquestes xifres per cada hidrogeològica per veure en quin estat es troba. En general, tot i que hi ha alguna unitat que no s'explota intensivament i que, per tant, desguassa al mar un volum superior al necessari per evitar la intrusió, hi ha hagut intrusió (l'aqüífer format per la unitat recifal de Lluçmajor-Campos), en altres n'hi ha (el mateix aquífer a la unitat de Palma) i en altres s'està al límit de les possibilitats (unitat Inca-sa Pobla). Per tant, a grans trets, el consum d'aigua subterrània a Mallorca no es pot incrementar de manera significativa, per la qual cosa cal plantejar-hi alternatives davant la demanda.

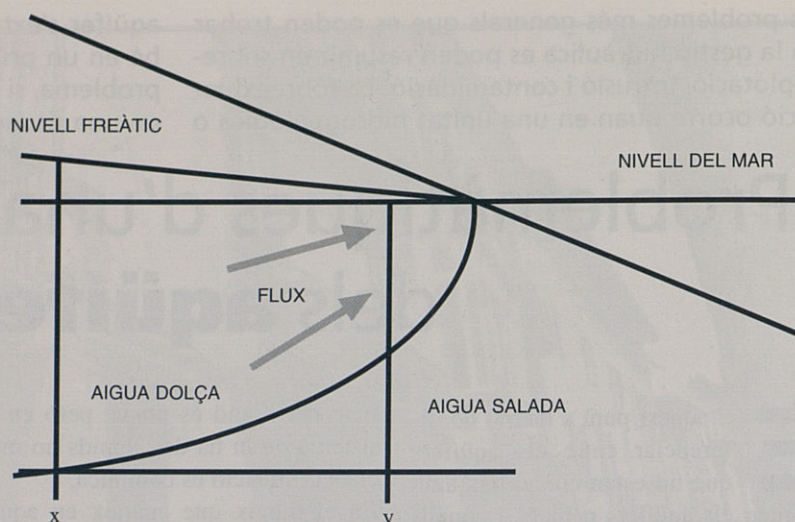
Qualsevol alternativa és una decisió política que cal valorar des del punt de vista econòmic i social. Aquí només es pretenen anomenar aquestes alternatives i, des del meu punt de vista, valorar-les. Tècnicament, tot és vàlid i la decisió respon al que volem ser i on volem arribar.

Una de les alternatives davant la demanda d'aigua podria ser posar en marxa grans obres de transvasament. S'hauria de desenvolupar una xarxa immensa de canonades per tal de portar aigua de les unitats excedentàries a aquelles deficitàries. El problema es planteja quan es limita el creixement de les zones on es fa el transvasament i la inversió en obres és milionària. Actualment, es transvasa aigua sub-

terrània de les unitats Inca-sa Pobla i del Raiguer cap a la badia de Palma. Una altra manera d'aprofitar l'aigua seria amb la instal·lació de dessaladores. Es tracta d'eliminar les sals que tenen en dissolució l'aigua de mar o les aigües salobres. El problema que planteja la construcció de dessaladores és el gran cost econòmic, tot i que és inferior a les obres de transvasament. Les dessaladores tenen un cost energètic molt superior al transvasament, la qual cosa crea dependència energètica que va en contra del desenvolupament sostenible. O parlem de

per regar camps de golf. En qualsevol cas és una decisió política establir quants de camps de golf hi ha d'haver a Mallorca i com regar-los.

Una altra alternativa per pal·liar la problemàtica de l'aigua és limitar-ne el consum. Es tracta de determinar quin volum d'aigua pot consumir cada col·lectiu i sancionar-ne el consum superior. És una mesura política que no té gaire acceptació, però es pot fer com a recomanació i conscienciació. També es podria importar l'aigua. A Mallorca, no seria nou dur aigua d'altres indrets amb vaixells per a l'abasta-

L'agricultura intensiva utilitza un excés de fertilitzants

desenvolupament sostenible o de dessaladores, però parlar de les dues coses alhora no és possible.

Es podria optar també per l'ús d'aigües depurades. Això significa la utilització dels abocaments de les depuradores per a usos agrícoles o altres usos en què no calgui una qualitat excessiva de l'aigua. La incorporació del tractament terciari a les depuradores permet, amb una adequada gestió de la planta, obtenir-ne aigües aptes per a l'agricultura, de manera que l'aigua subterrània es pot utilitzar per a usos en què cal més qualitat. S'ha parlat molt d'emprar aigües depurades

ment urbà i turístic a gran o petita escala (importació d'aigua mineral). Aquest sistema ja es va debatre prou al seu moment pel cost que representava.

Per un altre costat, es podria experimentar un canvi d'ús de l'aigua i destinar la de l'agricultura cap a altres consums. S'hauria de valorar l'impacte social que això tendria, ja que suposaria deixar l'agricultura desamparada i forçar un desenvolupament cada cop més insostenible. Des del punt de vista econòmic, amb aquest sistema el sector turístic seria el que en trauria més profit.

Damià Perelló

Xesc Forteza ha assolit quelcom molt difícil: que amb un nom gens estrafalari sinó corrent i quasi vulgar no faci falta res més perquè se'l conegui. Quan hom diu Xesc, tot hom entén Xesc Forteza, actor, autor i director de teatre. Quan algú d'un poble de Mallorca diu que al vespre anirà a Ciutat a veure en Xesc, no cal que hi afegesquin que aniran al teatre. Molta d'aquesta gent, a més, podrien dir que van a Ciutat, al teatre, i tampoc no caldria afegir-hi que aniran a passar-s'ho bé amb en Xesc.

Des que era molt jove, Xesc Forteza dugué gent al teatre. Primer amb l'Artis, aquella companyia de l'anomenat teatre regional que, malgrat certes circumstàncies, emprà la nostra llengua i aconseguí normalitzar-ne l'ús en uns temps i uns aspectes molt difícils. És molt curiós el que passà i passa amb l'Artis; un sector de lletraferits té en un altar alguns autors –Pere Capellà, *Mingo Revulgo*, entre d'altres– i endimonia l'Artis que els representà.

L'Artis, emperò, era l'únic que teníem i l'únic que deixaven fer, així que cal jutjar les coses

com són i no com ens agradaria que fossin. Xesc, que era un jove que sabia treure partit de la seva vis còmica, es forjà a l'Artis i, quan un estúpid accident d'automòbil acabà amb l'autèntic ídol del públic, Juanito Valls,

ell n'heretà el lideratge fins que se n'independitzà. Escrigué les seves obres, les protagonitzà, les dirigí i les produí.

Probablement –si no vaig errat– és l'únic professional del teatre que tenim a Mallorca, a dalt i a baix de l'escenari. S'ha dedicat a la comèdia, l'astracanada, la farsa, el sainet i el vodevil. Bàsicament, ha volgut fer riure la gent i ho ha aconseguit. D'això, per molt que dolgui, se'n diu èxit. Hindberg volia creuar l'Atlàntic i arribà a le Bourget: tengué èxit. Xesc volia ser professional del teatre i fer riure la gent, i també ho aconseguí: també és un èxit. Ja sabem que, a ca nostra, com a cal veí, l'èxit esdevé un fet imperdonable.

Personalment, no som un entusiasta del teatre que fa Xesc Forteza, però sí del treball que fa. Si a Mallorca hi hagués mitja dotzena de Xescs que fessin teatre experimental, teatre de l'absurd, teatre clàssic, tragèdia, comèdia dramàtica, Brecht, Ibsen, Lorca, Vidal Alcover i, fins i tot, Simon, per ventura no tendríem el dèficit teatral tan vergonyós com el que arrossegam. Carregar damunt les espatlles de Xesc Forteza els seus defectes i carències sembla just i, fins i tot, correcte i encara necessari. Però esperar-ne que ho faci tot, sembla massa.

Potser caldria, si ens atenem a la realitat que ens envolta, reflexionar sobre el fenomen Xesc dins una societat que dóna fenòmens com Diabéticas Aceleradas, Ossifar, Tomeu Penya, Rossy de Palma i d'altres individus i conjunts, grups i companyies de característiques, diguem-ne, peculiars. Caldria comprovar quin és el nostre petit món illenc, com funciona la política, la cultura, l'Administració pública i tots els aspectes socials i civils. Quin nivell d'identitat i d'autoestima tenim?

Els fenòmens individuals solen ser, amb algunes excepcions, conseqüència del col·lectiu que els envolta i al qual pertanyen. Xesc Forteza és un producte de la nostra societat i hom diria que reflecteix la nostra societat. Si el rebutjam, ens rebutjam a nosaltres mateixos. Si el teatre espanyol pot mostrar Buero Vallejo, Fernando Fernández Gomez o José Luis Gómez, i el català, Segi Belbel, Josep Maria Flotats o Lluís Pasqual, cal veure només d'on, com i per què han sortit aquests autors, actors i directors. I pensar per què no tenim, aquí, una col·lecció, encara que petita, de gent de teatre que pugui ser, a Mallorca, el mateix que ells són a Espanya i a Catalunya, encara que sigui aplicant una regla de tres.

Pel que fa a Xesc, és l'únic que podria admetre la comparació amb Paco Martínez Soria i Joan Capri. Si jo, personalment, puc reduir Xesc a la seva autèntica dimensió teatral i cultural, el mateix s'hauria de fer amb les seves responsabilitats. Que cadascú respongui de les seves.

J. Planas i Santmartí

Salvador Espriu

Ideologia i cultura a la Mallorca d'entre els dos segles (1886- 1905)

Aquest llibre de Damià Pons i Pons, publicat per l'editor Lleonard Muntaner a la nova col·lecció Refaubetx, representa una revisió de l'època de la fase final de la Renaixença i del moviment de represa cultural de finals del segle passat i principis del que està acabant. Se'ns posa al nostre abast un estudi molt complet del grup de La Almudaina, encapçalat per Miquel dels Sants Oliver, que va voler dur a terme un treball de modernització i nacionalització de les Illes Balears. Damià Pons parteix de l'estudi d'un moviment cultural creatiu i intens, el modernisme, per demostrar-ne la important vitalitat a Mallorca. L'anàlisi dels moviments culturals no es deslliga de la realitat social ni del seu context polític. Damià Pons entra en l'anàlisi de les ideologies i ens proporciona noves interpretacions sobre la globalitat de la història d'aquells anys. La història literària resta així contextualitzada i situada en el seu àmbit. Tot això ha estat possible per un treball d'anys, per una exhaustiva labor d'estudi de les publicacions periòdiques i per una coneixença aprofundida de la significació de personatges com Joan Alcover, Enric Alzamora, Gabriel Alomar, Bartomeu Amengual, Antoni Noguera, Miquel dels Sants Oliver i Joan Torrendell. Amb aquesta rigorosa obra es recupera una part de la nostra memòria històrica fins ara poc coneguda. Un llibre imprescindible per entendre el nostre present.

Pilar Costa i el règim econòmic i fiscal

El Senat aprovà, fa unes setmanes, la proposta de la senadora per Eivissa Pilar Costa, després d'una interpellació al ministre d'Administracions Públiques, perquè s'instàs el Govern

Central a posar en marxa les comissions previstes en el Règim Especial de les Balears. La iniciativa instava també l'Executiu perquè en el termini més breu donàs compliment a la totalitat de les mesures compensatòries de la insularitat. Així, el desenvolupament d'aquelles mesures que s'inclogueren en el text sense substància del Règim Econòmic i Fiscal per donar-li una aparença de realitat, per magra que fos, s'haurà de fer per la iniciati-

va de Pilar Costa. Es posaren dates per constituir la comissió sobre compensació de la insularitat en matèria d'atenció sanitària, la comissió que s'encarregarà d'estudiar els problemes relacionats amb el sector turístic, i la comissió que fa referència a l'àmbit laboral. El Règim Econòmic i Fiscal ha acabat en no-res, en unes comissions que es convoquen a instàncies de l'oposició i per salvar la cara en un període electoral.

Les males intencions del Ministeri de Foment d'impedir la recepció a les Illes Balears dels senyals de TV3, Canal 33 i Canal 9 són la nova expressió de la lluita per controlar políticament aquestes emissions. Es volen impedir les reemissions de Voltor –catorze anys després del seu inici– i en canvi no es diu res de les instal·lacions que ara controla el mateix Govern Balear a Menorca i a Eivissa. El Govern de Jaume Matas no és innocent davant aquesta actuació que posa en qüestió la llibertat d'expressió i el futur dels mitjans de comunicació en català.

La utilització partidista i propagandística de la qüestió urbanística a les Illes Balears ha generat exactament la situació contrària a la que s'ha proclamat que es volia evitar. Després de les aclaparadores campanyes mediàtiques, de costos multimilionaris i que han tapat la boca a gairebé tots els mitjans de comunicació, s'ha estès entre la població la consciència que, tard o d'hora, es prendran mesures de contenció edificatòria i que, per tant, si es vol construir s'ha d'aprofitar el moment. El resultat és que s'ha disparat el negoci immobiliari –tot el que és edificable és venal–, els preus dels solars i del sòl rústic augmenta de dia en dia i s'ha multiplicat la construcció d'habitatges per tot arreu.

L'intent de desqualificar el nacionalisme democràtic a partir de les actuacions del nacionalisme d'estat serbi de banda de destacats dirigents del PP, entre ells José Maria Aznar i Jaume Matas, només pot ser qualificat d'immoral. El nacionalisme excloent és aquell que nega el dret dels pobles a autodeterminar-se, el que cerca l'assimilació cultural i lingüística dels pobles privats de drets polítics i el que no dubta a manipular la informació per amagar les seves intencions centralitzadores.

El Pla Mirall ha acabat en un veritable desastre. Les obres s'estan fent malament, aviat, amb materials de baixa qualitat, sense control i amb una utilitat molt dubtosa. Tota aquesta obra pública feta en un moment inadequat, sense solta ni volta, acabarà costant molt cara a la societat illenca.

La massiva aflluència d'immigrants que ha provocat el Pla Mirall, a causa de la demanda de mà d'obra per a la construcció, ha desbordat totes les institucions dedicades a l'acollida de persones necessitades o sense habitatge. D'altra banda, els habitatges de lloguer s'han encarat molt i són quasi introbables arreu de les Illes Balears. S'està configurant tota una greu problemàtica social que podrà ser encara més seriosa en arribar l'alentiment d'aquesta explosió edificatòria i de l'obra pública.

Fe d'errades

En el número 100 d'*El Mirall*, a l'article de Joan Arrom, titulat *Algunes consideracions sobre l'estat actual del teatre a Mallorca*, es varen produir una sèrie de errades no atribuïbles a l'autor sinó a l'edició de la revista. Al final de l'article, hi figuraven uns peus de pàgina corresponents a uns gràfics que per problemes d'espai es varen suprimir del text original. Les anotacions a peu de pàgina feien referència als gràfics estadístics sobre les representacions al Teatre Sans, al Teatre Municipal de Manacor, al Teatre Principal de Palma i a les dades globals que a continuació reproduïm.

Dades sobre el teatre en català a Palma i a Manacor extretes de la Cartellera de l'ANUARI TEATRAL 1997

	AUDITORIUM						
	nombre d'espectacles	%	nombre de funcions	%	nombre d'espectadors	%	nombre d'espectadors per funció
CASTELLÀ	7	53'8	29	41'4	7.021	18'3	242
CATALÀ	6	46'7	41	58'5	31.189	81'6	761
ALTRES	-	-	-	-	-	-	-
TOTAL	13	-	70	-	38.210	-	546

	SALA MOZART						
	nombre d'espectacles	%	nombre de funcions	%	nombre d'espectadors	%	nombre d'espectadors per funció
CASTELLÀ	7	38'8	45	42'8	2.306	27'5	51
CATALÀ	9	50	43	40'9	4.885	58'3	114
ALTRES	2	11'1	15	14'2	1.176	14	78
TOTAL	18	-	105	-	8.367	-	80

	TEATRE MUNICIPAL de PALMA						
	nombre d'espectacles	%	nombre de funcions	%	nombre d'espectadors	%	nombre d'espectadors per funció
CASTELLÀ	2	6'4	3	1'9	192	1'5	96
CATALÀ	28	90'3	150	95'5	12.323	96'9	82
ALTRES	1	3'2	4	2'5	192	1'5	48
TOTAL	31	-	157	-	12.707	-	81

	TEATRE del MAR						
	nombre d'espectacles	%	nombre de funcions	%	nombre d'espectadors	%	nombre d'espectadors per funció
CASTELLÀ	-	-	-	-	-	-	-
CATALÀ	6	100	46	100	2.245	100	49
ALTRES	-	-	-	-	-	-	-
TOTAL	6	-	46	-	2.245	-	49

	TEATRE SANS						
	nombre d'espectacles	%	nombre de funcions	%	nombre d'espectadors	%	nombre d'espectadors per funció
CASTELLÀ	-	-	-	-	-	-	-
CATALÀ ¹	2	100	84	100	6.062	100	72
ALTRES	-	-	-	-	-	-	-
TOTAL	2	-	84	-	6.062	-	72

	TEATRE MUNICIPAL de MANACOR						
	nombre d'espectacles	%	nombre de funcions	%	nombre d'espectadors	%	nombre d'espectadors per funció
CASTELLÀ	-	-	-	-	-	-	-
CATALÀ	29	96'6	62	89'8	11.497	84'5	185
ALTRES ²	1	3'3	7	10'1	2.095	15'4	299
TOTAL	30	-	69	-	13.592	-	197

	TEATRE PRINCIPAL de PALMA						
	nombre d'espectacles	%	nombre de funcions	%	nombre d'espectadors	%	nombre d'espectadors per funció
CASTELLÀ	3	11'5	8	6'4	3.618	9'9	452
CATALÀ ³	23	88'4	116	93'5	32.583	90	281
ALTRES	-	-	-	-	-	-	-
TOTAL ⁴	26	-	124	-	36.201	-	292

	DADES GLOBALES						
	nombre d'espectacles	%	nombre de funcions	%	nombre d'espectadors	%	nombre d'espectadors per funció
CASTELLÀ	19	15	85	13	13.137	11'1	154'5
CATALÀ	103	81'7	542	83	100.784	85'8	186
ALTRES	4	3'1	26	3'9	3.463	2'9	133
TOTAL	126	-	653	-	117.384	-	180

NOTES

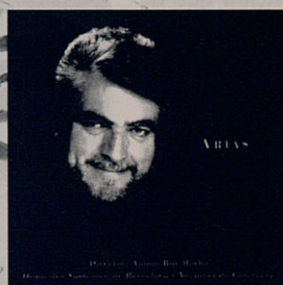
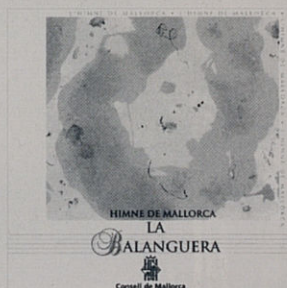
1 Una d'aquestes dues obres és *La Família Sans*, que té el rècord de funcions en un any: 72, i la veren 5.512 espectadors, amb una mitjana de 76,5 espectadors per funció.

2 Es tracta de l'espectacle en anglès *The Why Files i Janet Tomkinson and her Amazing Secret Adventures*. És de suposar que les set funcions són escolars, això explica l'elevat percentatge d'espectadors per funció.

3 Des les 116 funcions en català, 56 corresponen a les dues obres (*Balea-ricus* 96 i *Catxin dena quin estiu*) de Xesc Forteza, la qual cosa suposa un 45,1% del total de les funcions teatrals del Principal i un 48,2% de les funcions en català. Per altra part, del total anual d'espectadors, 23.190, corresponen als dos espectacles esmentats, xifra que suposa el 64% del total i el 71,1% del total dels espectadors de les funcions en català.

4 Els espectacles de la Temporada d'Òpera no estan contemplats en aquestes dades.

més MALLORCA

Els trobareu a:

Carrer del Carme, 55.
08001 Barcelona
Telèfon: 93 442 91 93
Fax: 93 329 81 25
E-mail: espaimallorca@mx4.redestb.es

Consell de Mallorca
Cultura i Patrimoni

Mallorca és aquest mes de maig l'escenari del Festival Internacional de Teresetes, organitzat pel Patronat de Serveis Culturals Assistència Palme-

sana, integrat per sis companyies de teatre i dansa de Palma. La mostra es realitza a l'aire lliure a diferents indrets de Palma i la Part Forana.

Les teresetes, a escena

Festival Internacional de Teatre de la Mediterrània a Mallorca

El Festival té un caràcter intensiu amb una duració de quatre dies, del 3 al 16 de maig, en què es presentaran 13 companyies que tenen la intenció de promoure i divulgar el gènere de les teresetes, el qual constitueix un tresor històric del teatre més popular.

A les Balears, el teatre de teresetes sempre hi ha estat present, encara que de manera esporàdica, en representacions de companyies com La Claca, Mümmenschamf o el Teatre Negre de Praga. No obstant això, el gènere teatral gaudeix de poca difusió entre el públic. Precisament d'aquesta realitat neix la idea de posar en marxa un festival internacional promogut per les companyies Au-ments, Centre Dramàtic di Marco, CUT, Lubric, Hermanos Llonvoy i Migjorn. Aquest grapat de grups pretén impulsar el projecte Cultural Futur, que té la intenció d'assumir la gestió del Teatre Assistència Palmesana.

La programació de la mostra es presenta sota el lema de *Teatre Visual i de Teresetes de la Mediterrània: tradició i avantguarda*, i vol apropar les companyies de l'àrea mediterrànea al pú-

El Teatre de les Teresetes gaudeix de poca difusió entre el públic.

**Del 3 al 16 de maig,
tretze companyies faran les
seves representacions**

Embat
Llibres

PEDAGOGIA - PSICOLOGIA - CIÈNCIES SOCIALS

Pge. Papa Joan XXIII, 5-E • Geranis Centre - Tel. 71 33 50 • Fax 72 04 44 • 07002 Palma de Mallorca.

REPORTATGE

blic, amb la participació de grups de la nostra comunitat, d'altres de l'Estat espanyol i alguns d'internacionals.

Avui dia, el teatre de teresetes ja no és una tradició rígida que sobreviu en el temps. Hi ha hagut una gran evolució del gènere arreu del món, que ja no el limita tan sols al seu marc ancestral: hi intervenen molts d'altres elements innovadors, com l'animació per ordinador, la creació amb mitjans electrònics del llenguatge abstracte, la fusió de la dansa, actors, màscares. Sempre hi hagut una avatguarda en qualsevol art i el teatre de teresetes no n'és cap excepció: teatre visual, teatre de figura

o teatre d'objectes són conceptes molt emprats actualment, la qual cosa significa que avui es pot parlar de teatre de teresetes contemporani.

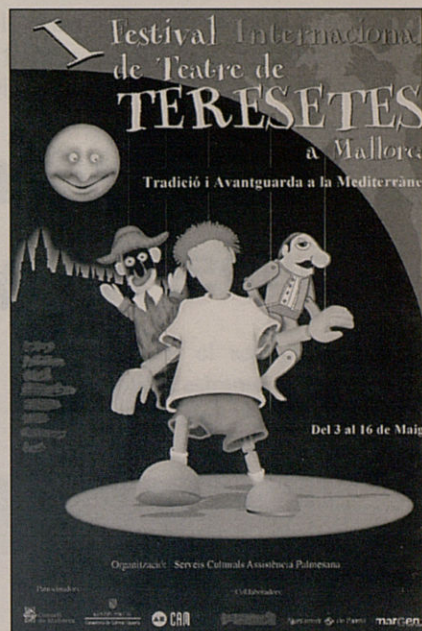
L'àrea mediterrània és característica d'una tradició ancestral en diferents gèneres de teatre de titelles amb grups com ara Pulcinella, de Nàpols; Puppis, de Sicília; Karagoz, de Turquia; Karaguiozis, de Grècia; Guignol, de Lyon; Putxinel·li, de Catalunya; Tirisiti, de València; Marionetes, de Peana de la Tia Norica, de Cadis, o els Cristobitas andalusos magistralment reivindicats per Federico García Lorca i per Manuel de Falla.

Representacions a l'aire lliure

La programació del festival abasta cinc espais escènics a l'aire lliure i un d'interior a diferents indrets de Palma com la plaça del Pes de sa Palla, els jardins de la Misericòrdia, el pati del Palau Solleiric, el pati del Museu de Mallorca, els jardins del Centre Cultural de "Sa Nostra" i el Teatre Principal.

Pel que fa a la Part Forana de Mallorca, pobles com Alcúdia, Artà, Calvià, Felanitx, Lluçmajor, Maria de la Salut, Petra, Pollença, Porreres, Santa Eugènia, Sineu i Sóller, entre d'altres, prodrien acollir representacions teatrals de titelles.

A més de les companyies mallorquines i d'altres de Catalunya i Cadis, han viatjat a Palma el Mimmo Cuticchio, de Palermo; la Compagnia Sergio Diotto, de Cervia; Salvatore Gato, de Nàpols, Cirque Ubú, de França, i, Hassan El Garaiti, d'Egipte.

Cartell anunciador del festival.

Activitats paral·leles

Dintre del marc de la celebració del festival de titelles hi ha una sèrie d'activitats paral·leles com exposicions, conferències i lectures. En destaca una mostra monogràfica sobre el treball de S'Estornell, el grup pioner del món tereseter de la Mallorca dels anys setanta, i L'extrafolària, col·lecció de juguetes de Jaume Joan Rosselló, una fira de monstres i petits enginyers mecànics postmanufacturats. També estan previstes dues conferències, *El llenguatge del teatre de titelles popular i Teresetes de la mediterrània*, a càrrec de Toni Rumbau i Serra i Gabriel Janer Manila, respectivament.

Beatriu Valls

**50 ANYS
AL VOSTRE SERVEI**

carrer dels Oms, 26
Tel. 971 72 15 57
07003 Palma de Mallorca

Pianos Can Garcias®

Pere Josep Garcias

Pianer

GROTRIAN-STEINWEG

Són un grapat d'estrangers que tenen les seves arrels a Estats Units, a Alemanya o a Anglaterra, però que s'han deixat seduir per Mallorca, terra a la qual han

obsequiat, com els arbres, amb part dels seus fruits professionals en forma de llibres, obra artística o alguna activitat vinculada al món de la cultura.

Estrangers a Mallorca

La cultura i la llengua també els sedueix

Na Jackie va arribar aquí com a turista. Era l'any 59 i acabava de finalitzar els seus estudis universitaris a Califòrnia. Mallorca era una parada més de la ruta europea, però aquí conegué en William, que havia arribat uns anys enrere. Quaranta anys després na Jackie i en William Woldrem viuen

Na Jackie Woldrem és l'autora d'un llibre sobre la coexistència dels estrangers i dels mallorquins a la localitat de Deià –*Insiders & Outsiders* en la versió anglesa i que es tradueix al castellà com a *Paraíso y realidad en Mallorca*–. Na Jackie explica que des de l'any 29, amb l'arribada a Deià de Robert Graves, fins als vuitanta exis-

seguit mantenir el seu propi estil i, segons explica, estrangers que hi resideixen participen en les classes de ball i art tradicional. Falten, comenta, classes de llengua i pel que fa a la seva experiència assegura que quan va aprendre mallorquí li canvià la vida perquè el fet de conèixer com s'expressa la gent d'aquí li permeté connectar-hi molt més. Així mateix, considera que els mallorquins han passat d'una època en què en certa manera rebutjaven la seva pròpia cultura a apreciar-la.

Precisament, el marit de na Jackie, en William Woldrem, també nascut als Estats Units, és una de les persones que treballa per recuperar i conservar el patrimoni de Mallorca, en aquest cas l'arqueològic. La seva tesi doctoral a Oxford fou sobre *La cultura i l'ecologia prehistòrica de les Illes Balears*. Woldrem lamenta que molts de jaciments prehistòrics ja estan en runes per culpa del turisme i insisteix en la necessitat de tenir més consciència sobre el valor d'aquesta herència. En aquest sentit, sosté que cal impulsar un turisme més cultural i en tot cas no permetre que es faci malbé el que queda de l'herència dels avantpassats. A la manca de consciència la segueix la de fons econòmics per a les excavacions i la investigació, com demostra el fet que la tasca que realitza aquí Woldrem està finançada gràcies a les beques concedides per fundacions dels Estats Units i d'Anglaterra.

Pel que fa a la preservació de la llengua, William Woldrem defensa que és part de la cultura i no es pot perdre. Ell entén el català i el parla un poc, però quan diu això afegeix de manera immediata que les seves filles el parlen de manera normal i habitual com unes mallorquines més.

Jackie Woldren: "Aprendre mallorquí em va ajudar a connectar molt més amb la gent"

mig any a Deià i mig a Oxford, on tots dos imparteixen classes. Ella com a especialista en antropologia i ell com a arqueòleg. De fet, en William Woldrem dirigeix el Museu Arqueològic de Deià. A Mallorca han nascut les cinc filles del matrimoni Woldrem.

tia una molt bona relació entre els artistes estrangers i els nascuts a Deià. Ella parla d'una *simbiosi* que en certa manera es trencà a partir dels vuitanta amb l'allau d'estrangers amb més doblers però menys interessats, en moltes ocasions, per la cultura.

En tot cas, considera que Deià ha acon-

William i Jackie Waldren davant el Museu Arqueològic de Deià.

Qui també parla el català com un mallorquí més és n'Antoni Bonner. Quan encara vivia a Nova York i ni sabia on era Mallorca un veïnat li va explicar que existia un lloc barat i adient per compondre música. L'any 54 va venir cap aquí. Des de llavors s'ha convertit en un especialista de l'obra de Ramon Llull. Varen coincidir tres factors perquè fos així: el seu interès per la traducció, per l'Edat Mitjana i el català i, tal i com ell indica, "Ramon Llull és la intersecció d'aquests tres interessos". Va trobar un editor de Nova York interessat en l'obra de Llull i va començar a traduir-lo a l'anglès.

Bonner també és un amant de la botànica. La bellesa de la flora de l'illa, que va anar descobrint per la seva afeció a l'excursionisme, l'ha portat a escriure un llibre sobre la natura, en què s'explica a l'excursionista què es pot trobar a les muntanyes de Mallorca.

Pel que fa a la qüestió de l'ús de la llengua catalana entre els estrangers, Bonner explica que en família parla anglès, però al carrer, mallorquí. Primer, quan va arribar aquí, va aprendre castellà, però després es va començar a interessar pel català, sobretot perquè tal i com ell diu "seria incapaç de viure en un lloc i no comunicar-me amb la gent. Estaria molt incòmode". Adverteix, però, que aquest tema és mal de generalitzar. "Cada estranger és un món i aprendre un idioma és com aprendre a usar un instrument musical". Hi ha qui en té més capacitat i n'hi ha d'altres a qui els costa molt. En aquest sentit, recorda que a l'escola l'alumne més brillant de la seva classe tenia una dificultat enorme per aprendre francès. D'aquí que s'hi mostra respectuós i considera que no s'ha de forçar ningú. Un altre dels estrangers que fa servir el català de forma habitual és Nils Burwitz, pintor, escultor i professor que resideix a Valldemossa. Burwitz va néixer a l'Alemanya Oriental l'any 1940 i cinc anys després la seva família es refugià a l'Alemanya Occidental. L'any 58 emigraren a Sud-àfrica. A partir d'aquí Burwitz relata que "la nostra vida com a família amb un pare/artista compromès amb la crítica

Antoni Bonner.

directa i activa de la política sud-africana de l'apartheid esdevenia més i més insostenible i, parlant franc, perillosa. L'any 1976 seguírem una estrella, que es presentà en la persona de l'amic Ivan Nagy, astre del batllet internacional, aleshores de visita a Johannesburg. Ens oferí ca seva, a Valldemossa, com un peu a terra de Mallorca. Tota la família —la meva dona Marina amb la seva mare Nina, la tia Sonya i els nostres fills Vadim, Natasha i Alexander— arribà amb dotzenes de teles pintades,

poema dedicat a la meua obra sud-africana a la galeria de l'exposició pollencina... un poema que va rimar en mallorquí! Quina invitació per començar a estudiar i voler entendre aquesta llengua. A poc a poc, varen arribar invitacions per participar en l'àmbit cultural i em vaig endinsar dins la llengua balear. L'any següent, el 1978, Els Valldemossa em convidaren a fer el decorat i el programa del musical *Retalls de la ignorància* al Teatre Principal. Anys més tard Alexandre Ballester em va

Bonner vengué a l'illa per compondre música, i ara és un especialista en Ramon Llull

les eines del pintor i una nova confiança cap al futur. Les campanes de la parròquia de Sant Bartomeu picaven les onze quan entraven en el poble aquell diumenge, dia 1 d'agost. Al final del mateix any 1976 en Miquel Cerdà visità el meu taller de Valldemossa i tot d'una prepararem una exposició a la seva galeria Norai, a Pollença, per al mes de gener de 1977".

Així explica Burwitz com va néixer la seva relació amb Mallorca i així el seu lligam amb la llengua i la cultura d'aquesta terra: "sortí d'un burlador d'inspiració inesperat, sortí de la ploma de Miquel Bota totxo, que va deixar un

encarregar el cartell, decorat i programa per a l'obra *Les llàgrimes del vi-nès*. A l'edat de 52 anys em vaig apuntar al curset de llengua catalana d'un grau avançat organitzat per l'OCB a Valldemossa i del qual he pogut seguir 15 sessions en companyia de 12 estudiants, la majoria d'edat avançada". Burwitz va ser l'autor del cartell anunciador del XXX aniversari de la fundació de l'Obra cultura Balear i més tard va cal·ligrafiar damunt pergamí el manifest de la Diada del 6 de maig de 1995.

Un cas molt diferent és el de Tomàs Graves. De fet, ell va néixer a l'illa i,

per tant, no és realment un estranger, però sí el podem posar com a exemple de segona generació dels arribats a l'illa des de fora. Graves va néixer l'any 53 i fins als 11 anys va anar a escola a Deià. Llavors va estar internat en un col·legi anglès. Va descobrir que se sentia "molt més mediterrani que anglosaxó" i va decidir tornar cap al Sud. Va estar cinc anys treballant a Barcelona i des dels vuitanta ja es va instal·lar aquí definitivament.

Va ser sobretot a Catalunya on va ser més conscient de la política lingüística. En tot cas, afegeix que ell amb el que se sent més identificat és amb el mallorquí. En aquest sentit, la relació amb el cantautor Toni Morlà el va ajudar a valorar molt més la llengua, ja que fins llavors li havia donat un relleu més aviat anecdòtic. Ha col·laborat amb cantautors que han versionat poemes catalans i mallorquins i són especialment els d'aquí els qui li toquen "la fibra sensible". La seva participació a concerts a pràcticament tots els pobles de la illa va suposar

Burwitz, autor del manifest damunt pergamí del 6 de maig de 1995.

Un poema convidà Burwitz a estudiar i voler entendre la llengua d'aquí

iMac. Ho sentim, no és beige.

El teu Centre Apple és

XIPS

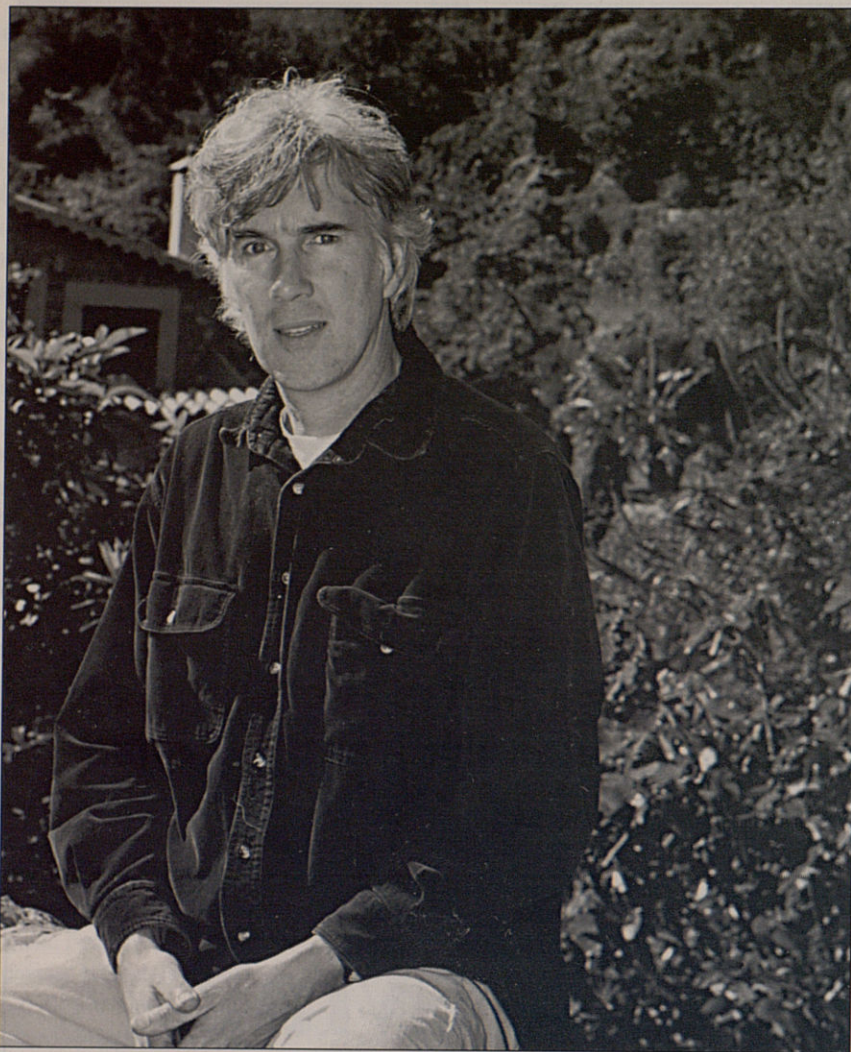
 Servei Tècnic
Oficial Apple

Mca. S.L.

 Distribuidor
Autoritzat Apple

C/ Sant Joaquim, 9 Tel: 971-76.06.76 Fax: 971-76.04.26 07003 - PALMA
Delegació a Menorca: Tel: 971-35.30.98 Mòbil: 639-84.43.28

<http://www.infotelecom.es/xipsmenorca> xipsmca@readysoft.es

Tomàs Graves, al poble on va néixer, Deià.

Graves: "Molts estrangers són més oberts del que sovint els mallorquins creuen"

una mena de redescobriments d'aquesta terra i la seva llengua.

A poc a poc, la seva relació amb la llengua s'ha fet més estreta i malgrat que mai ha estudiat el català ha fet servir aquesta llengua per escriure *Volem pa amb oli*. Començà aquest llibre en castellà, però després s'adonà que el que volia explicar ho havia de fer amb la llengua pròpia d'aquí. Així que amb l'ajuda de la seva filla i d'una correctora el llibre sortí a la llum. Ara treballa en la seva traducció a l'anglès. També ha escrit *La casa mallorquina y la vida rural* i la versió anglesa d'aquest llibre es recull un glossari amb quatre-centes paraules mallorquines.

Graves considera que s'està recuperant la llengua, però insisteix que molts estrangers són més oberts del que sovint els mallorquins creuen i que de fet "depèn de les ganes dels mallorquins de compartir la seva cultura" que més estrangers s'hi interessin. En aquesta línia, afirma que "els estrangers no saben demanar i els mallorquins no saben els que els estrangers volen". Conclusió: manca de comunicació.

En tot cas, Graves és partidari que no hi hagi imposicions de cap llengua, ni del castellà ni del català, i que es puguin utilitzar indistintament. Sí es molt conscient, però, que la llengua és quasi l'últim que li resta a Mallorca de connexió amb les seves arrels. La cultura del camp s'ha perdut amb la crisi de l'agricultura i el domini d'una economia turística i ara l'idioma és una manera de mantenir viva una cultura que ha de fer front a la gran afluència turística.

Victòria Campins

971 475 754

Carrer del
Baix riera, 1-a
07008 palma

Arts
Xisco
Gràfiques

**EDICIONS
DOCUMENTA BALEAR**

Darreres novetats:

La mirada obscura, de J. Lorman

Narrativa i turisme a Mallorca (1968-1980), de P. Arnau

El nacionalisme a les Balears (1898-1936), de B. Carrió

La restauració a Menorca (1874-1923), de J. M. Quintana

La vila de Sineu. Itinerari cultural i patrimonial,

de B. Mulet i G. Valero

A black and white photograph of two men in suits shaking hands in a courtyard. The man on the left is holding a briefcase, and the man on the right is holding a folder. They are standing on a cobblestone path. In the background, there is a large potted plant and a stone archway. The title 'Qualitat en la Gestió' is overlaid on the top right of the image.

Qualitat en la Gestió

"SA NOSTRA" és una entitat de persones per a persones, gestionada sota els principis de qualitat total i sempre orientada cap a la satisfacció del client.

La confiança dels nostres clients és un estímul constant de superació. Per això, donam suport als sectors que generen benestar per a la nostra comunitat. Perquè les Balears són la nostra raó de ser.

**"SA
NOS
TRA"**

CAIXA DE BALEARS

La campanya electoral per als comicis municipals va quedar marcada per l'eslògan del Partit Popular *Ciutat té remei*. Sota aquest títol es desglossaven els

remeis que proposava el PP per solucionar, segons ells, el desgavell que havien suposat els successius governs municipals del PSOE i els seus coalitats ocasionals.

Després dels remeis, primers auxilis

Si miram enrere, costum que convé mantenir per anar a endavant, és cert que calia millorar alguns aspectes de Palma, però també és cert que durant el període del 79 al 91 s'havien produït canvis a la nostra ciutat que suposaren un augment considerable de la qualitat de vida i una millora substancial de les condicions de vida de molts de ciutadans i moltes de ciutadanes, especialment dels menys capaços de, per ells mateixos, superar situacions dificultoses. D'entre les accions positives en citaré quatre: PGOU, un Reglament de participació ciutadana, un Pla d'acció assistencial (Sanitari, preventiu, etc...) i, finalment, unes Bases d'Acció Cultural. No vull obviar que l'acció de govern, especialment a partir del 89 fins al 91, va tenir molt mala premsa, i la ciutadania va percebre una certa sensació d'allunyament de la Institució Municipal. Ara bé, si ho posam tot als plats de la balança, puc afirmar, sense tornar de cap color, que Ramon Aguiló passarà a la història com a batle i, en canvi, Joan Fageda, si hi passa, serà per altres motius.

La democràcia, com jo l'entenc, és un marc referencial per a un tipus de relacions humanes i un determinats valors. Els règims democràtics es doten de mecanismes (Constitució, institucions, eleccions...) per fer efectiu el funcionament de la vida social. Ara bé, allò que dóna la qualificació de democràtic a un determinat sistema polític no és la valoració del funcionament dels mecanismes democràtics sinó si la societat adquireix, recupera o manté les relacions humanes i els valors propis de la democràcia. Dit d'una altra manera, algú pot perfectament, i se n'han donat casos sagnants, aprofitar els mecanismes democràtics per conduir la societat cap a situacions no democràtiques. Encara

més clar i posant-ne un exemple actual: Estats Units per a mi no és una democràcia, és un sistema democràtic. Un país on la participació a les eleccions no supera el 40%, on els *lobbys* de pressió són reconeguts i acceptats, on tothom té les mateixes oportunitats per les grans desigualtats econòmiques, on no es respecten els drets de les minories ètniques, on impera la llei del més fort, per a mi no és una democràcia.

Baixant a les nostres proximitats, a la nostra ciutat, la política duta a terme pel Partit Popular no ha aportat res, més aviat ha sustret, a la consolidació democràtica de la nostra societat. Així de clar. La seva manera de governar partidista ha impedit que governàs per a tots. També ha fet un Pla General però ha dictat diversos interessos particulars i sense comptar amb les generacions futures. També ha confeccionat un Reglament de participació ciutadana que no ha aconseguit el consens de totes les forces polítiques i mitjançant el qual ja ha posat límits a la participació. Ha desmantellant les xarxes de carrer d'acció social amb la qual cosa ha aconseguit que importants bosses de marginats, de joves amb problemes i dones es quedassin sense possibilitats d'accedir als recursos municipals. I, finalment, ha municipalitzat tant i tant les activitats culturals i de tot tipus que ja ha desmotivat centenars de persones que treballaven de manera voluntària per millorar la nostra societat.

És cert que compta, el Partit Popular, amb una àmplia base de votants. I això es mereix un respecte. Però tornam a ser amb el mateix: els mecanismes i el funcionament. És una frase d'Aznar: "No basta presentar-se a unes leccions per ser democràtics". La pronunciava adreçada al abertzales d'EH. No els vull

comparar, però la frase podrien aplicar-se-la a ells mateixos.

Un dia vaig dir a Joan Fageda que el PP era com Tele 5, que donava allò que la gent volia veure (era el temps de les *mamaciccio*). Tele 5 ha canviat una mica, però el PP, no. Continua alimentant els interessos particulars i s'oblida que allò que tenim és un préstec que ens fan els nostres fills. Continua actuant sense prioritzar, sense voler fer front al futur, sense planificar la ciutat que deixarem. Ha entrat de ple dins el *panamet circem*. I així ens va. Passarà el PP i quedarà... Què? Una ciutat urbanísticament captiva d'un Pla General insostenible. Una Hisenda municipal endeutada durant desenes d'anys per uns crèdits que no es paguen. Una societat civil desmotivada. Focus de desigualtats que esclataran algun dia. I un llarg etcètera que seria demoledor.

Això sí, un Pla Mirall que ha donat massa molèsties per mor de la seva mala gestió. Uns focs artificials "els millors de l'univers". Unes justes medievals al Born. Un cartell, *El Parc és de tots*, i una Universiada que ja ho veuem.

I la ciutadania. la ciutadania establerta passejarà per un carrers arreglats pel Pla Mirall, però continuarà deixant el cotxe en doble fila o sobre la voravia; vitorejarà els cavallers més galants, però tirarà els fems als contenidors abans de les vuit del vespre o els deixarà fora del contenidor; s'admirarà amb el "aigua-corremúsicafoc", però no estalviarà aigua ni llum ni reciclarà res de res; cada setmana anirà al parc de sa Faixina o al de ses Estacions (?), però permetrà als seus fills que vagin en moto sense casc o circulin de dos en dos; assistirà a les proves de la Universiada, però girarà els ulls quan vegi un problema social pròxim o demanarà més policia per erradicar els ganduls i gent dolenta.

I l'altra, la ciutadania no establerta, la marginal. Com, "mem". Perdoni. O és que existeix? Sí? No ho sabia. Mirau, si Palma el 91 tenia remei ara, el 99 necessita...primers auxilis. I no crec que els mateixos metges serveixin.

Josep Lliteres Vidal

Vertígens

L'oxigenació uranial dins el pulmó de la pedra o "Aire!" per a un hereu de flames a la fosca sense la fragilitat del brull

Si és veritat, és regional (BB)

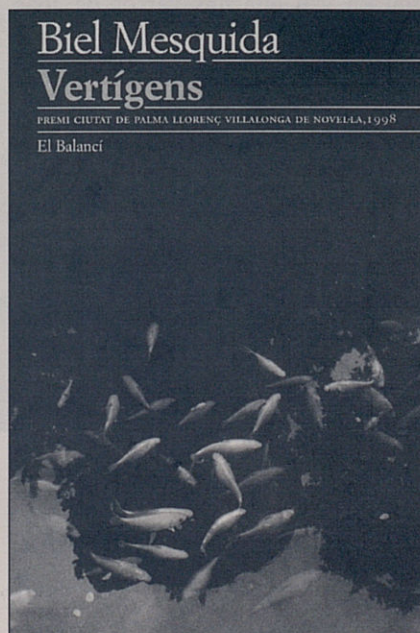
I

L'amo de son Genofar / enmig de sa plaça seia; / tothom en passar li deia: «bons melons teniu, germà.» El que ocorre, però, el que verament i únicament ocorre és que els hereus de l'amo de son Genofar un bon dia decidiren que el meló madur ja era lluny de l'eureka! i de la llarga olor gro-

s'ajupen perquè són just -justet justet- titelles d'un gran forat negret, un resultat de la magma estúpida que no veu ni d'effmer ni d'etern, ni tendre, i just veu la construcció d'una sangüinària estructura virtual. *Vertígens* no és una novel·lada virtual. Noms Biel Mesquida. Tens cinquanta-dos anys i a punt la joia. Et lledes clar, enigmàtic i estrident i, amb pantalons de pell sintètica, camines per les contrades d'algú que té alguna cosa a dir. ¿Va ser, potser, el pròleg a l'escena una

vingut al cervell mentre devorava els vaivens calorífics de *Vertígens*.

Després d'una altra desestabilitzadora història d'amors i passions secretes CAIBalearitzants per mor de la merscudà victòria de Biel Mesquida en la convocatòria 1998 dels Premis Ciutat de Palma que la premsa va revestir de groc i de pantojisme fofi, amb aquest text de textos cosits amb la més sàvia de les arts, l'autor reprèn la seva sempre sorprenent i encisadora producció cromomusicocinematogràfica,

Portada del llibre de Biel Mesquida.

guenca de les coses simples, i trobaren que calia construir una complicada maquinària (regional, que és veritable i és exactament com dir municipal o familiar) per continuar asseguts, enmig de la plaça, o mirant la plaça, o amb la plaça de pollastre o mafiosota xereca en el cosit lacoste getei i *hombreres* que duen aquells qui la gran Llorençamesquidiana anomena «homes de palla». Els espantaocells. Els insatisfets de jvfoix. Els insatisfactoris. Els qui parlen bàrbar. Els qui just

Et lledes clar, enigmàtic i estrident i, amb pantalons de pell sintètica, camines per les contrades d'algú que té alguna cosa a dir

obertura balear de premsa castellana en la perversió local o internacional, que és Veritat i/o Hermafroditisme sàdic, en què l'autor sentí algú que deia «ai, lletgiguent aqueixes notícies me peguen com a vértigos»?

II

On connais la chanson, venus de mil·lo amb calaixeres, maria mercè marçal, excelsior o el temps escrit, happiness, ani di franco, acattone, nadal batle, vinyoli, calagamba, can picafort, la història d'o, àguila o gavi-na, vor, puta marès (ahí), dovstoievs-ki, tippi hedren, marisa paredes, milð-sevik, la vita è bella sense contingut hollywoodià o amb referència a la panoràmica F O R M E N T O R del wellcome de la dissetena plana, són els noms i els conceptes que m'han

amb un punt de clímax narratiu, com sempre, amb independència i coherència amb la resta de capítols de la seva obra, sempre *opera aperta*, sempre fresca i llesta per conquerir o destruir les sensibilitats o els serradissos filosofals dins cossos de qualsevol temps, edat, condició, color, gènere i nombre. Llorença, Amador i Benvinguda són l'equilibri fet personatges per dinamitzar la gran tragèdia de l'ésser que és encarat a l'efecte dosmil. Al seu voltant es fonen energies i energeies que frenèticament (amb el llenguatge, sempre amb el llenguatge) són catapultats cap al centre encès i bategant de l'*intrinçulis* mesquidià: l'ésser despallat i feble que se sacseja entre l'admiració i l'odi, la plenitud i l'autofàstic, la realitat i el desig, el diagnòstic i la metzina, la bellesa i la brutalitat, la mitja veritat i la mitja mentida, la carn i la carn, en definitiva:

l'expansió interior o l'horrorització exterior. Aquests tres éssers perduts enmig d'un territori empresonador i una molt íntima consideració del concepte desig mouen la batuta d'una ventada orquestral en què l'ansia de realització, d'alliberació, d'AIRE! és escalfat per l'estructura vertical d'una realitat -HEREDEROS DEL SEÑOR DE SON JENOFÁ HOLDING SYSTEM- tan pudenta com real. Diria que el vertigen narratiu que encamina els ulls del cor, de la perdiu, del cony, de la llàgrima, del fetge, de l'anorèxia, de la droga, de la música del lector consisteix en un constant canvi d'escenari íntim dels tres personatges principals i devers deu de secundaris, el resultat del qual crea un profund malestar en la hipòcrita felicitat de l'espectador català, europeu o mundial en ser testimoni de dos fets, que són les meves conclusions personals i de fan alegrement incondicional d'aquest fakir d'agulles intravenoses plenes de pa, i vi, i flor, i dolor: I) Aquesta novel·la és bona perquè és veritat; és veritat perquè és regional; és regional perquè la primera regió d'un home

és la capacitat en si de veure's sencer rere les persianes mallorquines. *Vertígens* desvetla persianes d'intimitat i corc en l'era de les alienacions, les despressions, els suïcidis i les autoenemistats provocades per un mal ús del progrés i del lliurepensamentisme. II) Aquesta realitat és certa, perquè és regional; és regional perquè denuncia amb noms i llinatges, reals o realitzables, amb topònims concrets, amb itineraris per mà tota una activitat mortuòria de macarres, alcapones de baixa i alta categoria, cacics, assassins a escala interestatal, otans, llepaculs, malalts terminals del tumor del silenci, criminals de la plaça on seia i només mirava el feliç amo de son Genofar, integristes de la religió del sentit de classe i el mateix desamor rere les vidrieres o persianes, també, en el seu defecte. *Vertígens* crea vertígens en la perdició de la mirada.

III

Amollaves unes paraules que emergien, arribaven a la superfície i explo-

taven com bombolles, tornaven a desaparèixer i s'anaven fent més clares, més espaiades, fins que, finalment, les tenies al cap, fixes, tenses, vibrants (BM).

No hi ha bona literatura o mala literatura. «Bona» és dir «de vida», «per als vius» i «contra un mateix». He sortit tremolós, drogat, intermitentment enravenat, satisfet de mi, desolat, gat, cantaor, aviciat i molt, molt tendre d'aquest parc d'atraccions que es diu VERTÍGENS, on la muntanya russa, el molí, el vaixell dels viquings i els cotxes de xoc m'han deixat totalment nou. Neohome. Per l'avui que no és demà i no és ni tan sols avui. Gaudesc d'encisar-me. Ara, just caminaré, a poc a poc, cap als passadissos i les aiguades del CARNATGE HALL, llegint en veu alta uns versos de Joan Vinyoli on

Nat a les ombres, he clamat
en la mortal planura: Sé el vertigen
de les estrelles, l'orba soledat.
Sóc riu encès, fluïnt des de l'origen.

Carles Rebassa

EL MIRALL BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

Sr./a.
DNI
Adreça
C/ Núm. Pis
Codi Postal Població
Telèfon

Em subscric a la revista EL MIRALL/LA NOSTRA TERRA, al preu de 5.000 ptes. de quota anual. Podeu presentar els rebuts a l'entitat bancària / d'estalvi que indic a continuació a la qual deman que els accepti i els carregui al meu compte:

Banc/Caixa
Agència/Oficina
D.C.
Cte./Lta. núm.

signatura

Joan Fageda

Joan Fageda (Olot, 1937), batle de Palma i candidat pel Partit Popular, opta a la reelecció. És batle des de 1991, creu que la ciutat ja ha solucionat els problemes essencials i que pre-

senta quasi "la seva fesomia definitiva", encara que se n'han de millorar alguns temes, en especial el finançament de l'ajuntament i l'assoliment d'un estatut de capitalitat.

“Palma ja ha assolit quasi la seva fesomia definitiva”

Quin balanç faria d'aquests vuit anys que duu a la batlia de Palma?

Jo definiria els darrers quatre anys com de consolidació. És a dir, que s'han consolidat molts de temes pendents que Palma tenia l'any 1991 quan vàrem arribar a la batlia. Es resolgueren, en primer lloc, aquests temes i s'acabà amb una certa sensa-

cionar aquests temes. La psicosi d'inseguretat ha passat.

Quines altres actuacions en destacaria?

Vull dir que també vàrem posar en marxa les xarxes culturals de la ciutat. La Fundació Miró estava per acabar, el Casal Solleric s'havia de remode-

i que l'empresa constructora estava a punt de fer fallida. Vàrem acabar aquests aparcaments i vàrem ampliar el parc d'estacionament públic amb més de cinc mil places. Estam a punt d'inaugurar el de la plaça de l'Olivar. S'ha dotat de serveis la xarxa de Sant Ferran perquè tinguin els mitjans per controlar d'una forma molt més ràpida tot el trànsit. Però el trànsit és un dels problemes més importants que tenen les ciutats modernes.

No li sembla que el centre de Palma està quedant només com un àrea administrativa i comercial, sense vida pròpia?

Recuperar la vida al centre de Palma és un repte. Quan tanquen els centres comercials, els carrers queden abandonats. Se'ls ha de donar vida. En aquest sentit nosaltres hem duit a terme una de les rehabilitacions més importants en el barri antic. Hi ha rehabilitacions, no solament les promogudes pel propi ajuntament, que s'han fet per part de la iniciativa privada gràcies a les ajudes que dona l'ajuntament i la conselleria. Malgrat això, l'activitat en el centre s'ha projectat de forma important a causa de l'ajuda dels comerciants i les associacions de veïnats. Es fan actuacions concretes, per exemple la Nit de l'Art, o ofertes comercials, com, per exemple, que els comerços tanquin més tard. La qüestió és donar més vida al centre, cosa que sempre és un repte. S'han de donar incentius perquè no sigui un barri antic mort.

Com s'ha solucionat el tema de la façana marítima de Palma?

Ens resta per fer el mur del Jonquet, que està pendent d'una sèrie de litigis, si no, ja hi hauríem actuat. S'ha recuperat el rentador, els habitatges de darrere... És molt important recuperar la façana marítima. A això, s'hi ha d'afegir el Projecte del Moll Vell, que crec que es farà aviat. Hi haurà una important recuperació no sols de la façana marítima, sinó de la vida de cara a la mar, de recuperar la tendència que té el ciutadà cap a la mar.

“ EL TRÀNSIT ÉS UN DELS PRINCIPALS PROBLEMES DE LES CIUTATS MODERNES ”

ció d'abandó que hi havia. Hi havia problemes amb la qualitat i quantitat d'aigua, que en principi es van resoldre amb la construcció de la dessaladora de Son Tugores i també amb la reutilització de l'aigua, cosa que ha permès un estalvi molt important d'aigua. Ara amb la construcció de la nova dessaladora per part del Ministeri de Medi Ambient el problema quedarà més resolt. Ens trobarem també amb un tema important sobre la seguretat ciutadana. També s'ha millorat i hem inaugurat sis noves oficines de denúncies. La Policia Local ha superat una prova important en el sentit de poder solu-

lar, el castell de Bellver, com a infraestructura cultural, no existia, s'havien d'acabar Ses Voltes. Tota aquesta xarxa cultural, inclosa la reforma que feim al Casal Balaguer, està ara en funcionament i amb exposicions interessants. S'ha recuperat l'arxiu municipal de Can Bordil i les biblioteques s'han impulsat, perquè se n'han inaugurades més de vuit, i també s'han inaugurat centres culturals i de serveis.

Amb el trànsit, no li ha anat tant bé?

És un tema molt difícil. Quan vaig entrar a la batlia, em vaig trobar que hi havia quatre aparcaments sense fer

A la fi s'ha pogut aprovar la revisió del PGOU, però s'ha torbat tant que ja li farà falta una altra revisió. És un tema inicialment tancat, però després de tants d'anys la revisió del pla, en una segona fase, quasi s'imposa. Els plans urbanístics s'han de revisar i renovar constantment. En aquest nou període s'hi tornaran a presentar noves modificacions puntuals, per exemple, l'adequació del PGOU a les DOT i a una sèrie de qüestions, però seran revisions puntuals, perquè la fesomia de la nostra ciutat ja està feta.

“ NO PODEM CRÉIXER CAP A LA MAR, NOMÉS UN POC CAP A LA CARRETRERA DE SÓLLER ”

S'ha de fer la gran zona verda que partirà des de l'institut fins al passeig Mallorca, Born i Sa Feixina, i que també enllaçarà amb la Falca Verda. Si s'acaba això, la ciutat ja tindrà un caràcter molt definit.

Com han estat les seves relacions amb el Consell de Mallorca al llarg d'aquests quatre anys?

Jo crec que han estat totalment atípiques. Hi ha hagut una sèrie de partits que han posat obstacles a aquells projectes que hem presentat, com el Pla General o el Parc de les Estacions. Però, en canvi, hi ha hagut altres persones, com, per exemple, la presidenta, Maria Antònia Munar, que han estat més receptives. Gràcies a la presi-

dentia s'han pogut solucionar alguns temes. El Consell de Mallorca, com a "ajuntament d'ajuntaments", ha oblidat el de Palma. No hem tengut quasi ajuda del Pla d'obres i serveis.

Impulsaria la creació d'una àrea metropolitana de Palma?

Aquest és un tema molt interessant que mai no s'ha d'oblidar. Palma té una configuració molt atípica. És una ciutat mediterrània, amb carrers molt estrets, un gran barri antic i amb els límits de creixement cap a Calvià i

rar-ho tot, quan no és així. La idea és distribuir la càrrega de certes activitats, perquè Palma té el port; l'aeroport; infraestructures per produir energia, ara ja es planteja la construcció d'una planta de gasificació, i té Son Reus, que pràcticament és l'abocador de tot Mallorca. Totes aquestes qüestions s'han de tenir en compte.

Quins punts destacaria de la seva proposta electoral?

Les iniciatives van en el sentit de preparar la ciutat cap al segle XXI. La ciutat té totes les possibilitats per poder donar una oferta de qualitat de vida importantíssima. Tenim molts de problemes. Una de les pitjors coses que té per resoldre Palma és el desequilibri entre els 325.000 habitants que té i els milions de persones que la visiten cada any. Això representa haver de triplicar la policia, el transport públic, la dotació d'aigua, l'abastament, etc. En el programa electoral es preveu una millor coordinació entre les institucions per resoldre aquests temes. És a dir, hi ha d'haver millor cooperació i coordinació entre el Govern balear i el Consell de Mallorca i s'ha de millorar el finançament de l'ajuntament, aquest és el punt essencial perquè s'ha de poder fer front a totes les despeses que representa tot això. S'ha de tenir la llei de capitalitat i poder dotar la ciutat de les infraestructures necessàries per millorar la qualitat de vida. Cal dir que Palma és la primera ciutat d'Espanya en qualitat de vida i això s'ha de mantenir.

Antoni Oliver

**Consorci per al
Desenvolupament Econòmic
del Raiguer**

Informau-vos al CDER,

**Carrer dels Selleters, 25
07300 Inca
Tel. 971 88 70 07
Fax 971 88 70 08
e-mail: cder@oninet.es**

Amb el suport de:

GOVERN BALEAR

COMISSIÓ EUROPEA

“La dreta ha optat pel creixement i no ha resolt els problemes d'aquest model,”

Francesc Antich

Francesc Antich (Caracas, 1958), és el candidat del Partit Socialista de les Illes Balears (PSIB) a la presidència de la Comunitat Autònoma. Polític de llarga trajectòria, ha tengut responsabilitats a l'Ajuntament de Palma, a les àrees d'Habitatge i Urbanisme

i darrerament com a president de la Comissió de Medi Ambient del Consell de Mallorca. Opina que el model de creixement impulsat per la dreta no ha sabut resoldre els problemes que ha creat i que s'ha d'anar a una sostenibilitat.

Quina és la principal proposta que fan vostès de cara a les properes eleccions autonòmiques?

En primer lloc hem mantengut contactes amb organitzacions socials i ciutadanes perquè creim que s'han de millorar les relacions i el compromís entre les institucions i aquestes associacions, perquè hi ha una necessitat de cohesionar la societat. Un tema que ens preocupa és el desequilibri social. A Balears hi ha bones xifres econòmiques, però l'ocupació continua essent precària en molts de casos i això és un factor de desequilibri social. Sense una ocupació més estable, no hi ha futur. Ens preocupa també que aquesta societat creï bosses d'exclusió social, ja que hi ha marginació i problemes socials greus. És a dir, que, en primer lloc, ens preocupa molt pal·liar aquests temes socials, millorar l'assistència social. D'altra banda, crec que s'ha de millorar i potenciar l'educació per fer front al problema del fracàs escolar i s'ha d'augmentar la qualitat de l'ensenyament públic. En aquests temes, hi som especialment sensibles així com també als experiments que s'estan fent en la gestió de la sanitat pública. El model que vol impulsar el Partit Popular, les fundacions i aquestes formes noves de gestió, amaguen l'intent de privatitzar la sanitat pública. En aquest sentit nosaltres volem evitar aquesta situació i canviarem aquesta política. Ara per ara, s'avança cap a la privatització de forma imparable.

Més qüestions que el preocupen?

Hi ha una altra qüestió fonamental i és que s'ha impulsat a Balears l'economia especulativa enfront de l'economia productiva, i això s'ha de canviar i s'ha d'impulsar una política de substitució d'aquesta economia especulativa per una altra que doni estabilitat social i ocupació. Per una altra banda, hi ha el tema de la millora de la qualitat de vida. Aquesta millora passa per reorganitzar l'ordenació del territori i per mesures de protecció del medi ambient. Creim que les directrius d'ordenació del territori així com han quedat no són suficients i consideram aquest text com una mesura transitòria mentre no s'aprovi un Pla territorial de Mallorca que resolgui aquests problemes.

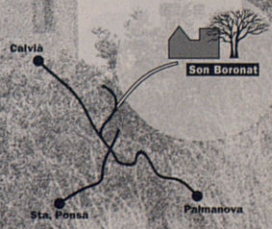
Quines mesures de caràcter institucional preveuen, paper del Consell de Mallorca, estructura de la Comunitat Autònoma?

S'ha d'impulsar el paper dels consells insulars, que han d'assolir un paper més protagonista ja que són el govern insular. D'altra banda, els ajuntaments han de tenir major protagonisme i recursos, a la vegada que s'ha de crear un Fons de Cooperació Municipal per impulsar un altre model creixement. Després s'han d'anar a millorar diferents polítiques sectorials concretes. Per exemple, un nou pla de carreteres que exclogui les autopistes i reutilitzi les infraestructures ja existents. És a dir, que desdoblin les carreteres, potenciïn el tren i el transport públic, tot

Son Boronat

INFORMACIÓ I RESERVES:
TEL. 610 033445 · 971 180527
FAX: 971 180527

**HOSTATGE,
ESPAIS PER A FORMACIÓ,
GRUPS.**

això encaminat al fet que el model de creixement sigui sostenible. Ens trobam que aquest model provoca problemes d'aigua, de manca d'infraestructures, d'acumulació de residus, a més a més que està sense resoldre el problema dels residus especials. El Partit Popular no ha sabut donar resposta als problemes que ha generat el model que ell mateix ha impulsat. Hi han mancat actuacions concretes i hi han sobrat grans missatges. El resultat és que hi ha hagut uns grans problemes, creats per aquest model de creixement que ha impulsat el Partit Popular tots aquests anys que ha governat a Balears, que no s'han resolt de forma satisfactòria ni molt menys.

Quines iniciatives preveuen per reconduir aquest model?

Presentarem una proposta alternativa al Pla de carreteres, ja que l'actual està ple d'autopistes, i n'hauré de fer un altre de més racional. També, a més a més d'actuar sobre la xarxa actual per millorar-la, s'ha de fer un pla per actuar sobre els punts negres de les carreteres de Mallorca. És molt important potenciar el tren i crec que el Partit Socialista i les forces progressistes seran capaços de millorar les infraestructures i evitar un excés de consum de territori. Per exemple, no es pot fer aquesta autopista que es preveu cap a la Universitat, encara que és més que evident que s'ha de millorar l'actual carretera, s'ha de desdoblar i se n'ha reformar el traçat en alguns trams.

Quines propostes tenen en referència al tema cultural?

Trob que s'ha de fer molta més feina en el tema de la normalització lingüística des d'un punt de vista integrador. D'altra banda, hi ha d'haver una intervenció forta i decidida en tot allò que ens dóna identitat pròpia com a poble. En aquests sentit és molt important donar suport a les entitats, associacions petites i grans que fan feina en aquest àmbit perquè tinguin el necessari per continuar amb la seva tasca importantíssima de cara a aquestes actuacions que reforçaran la nostra identitat com a poble.

Quina política faria quant a normalització lingüística?

S'ha d'anar augmentant la normalització lingüística de forma progressiva, es tracta que les coses funcionin a poc a poc. Respecte al decret dit de mínims d'ensenyament en català, vull dir que s'ha de modificar la normativa i augmentar aquests mínims. Això per una banda, i d'altra, aquesta voluntat de modificar la normativa per millorar aquests aspectes s'ha de veure expressada en el pressupost. És a dir, que s'ha de millorar el decret, però en el fons és una qüestió de pressupost, de tenir la voluntat de millorar també els mitjans per aconseguir una major normalització lingüística. En aquest tema, hi ha d'haver un acord entre les institucions, fins ara el Govern no ha impulsat aquest tema, hi ha hagut una falta d'interès total per tirar endavant la normalització i crec que s'hi han d'implicar les institucions, el consells

insulars i altres institucions més properes al ciutadà, com els ajuntaments, entitats socials, etc.

Quina política faria vostè quant als repetidors que té Voltor i que el Govern vol comprar?

Jo no veig raonable que a una entitat que ha fet una feina important, com és ara Voltor, se la pugui excloure d'un acord sobre els repetidors o que hi hagi problemes per arribar a un acord sobre aquest tema. No hi ha d'haver cap tipus de problema per treballar amb totes les entitats que han fet un esforç per treballar per la nostra cultura. No hi ha d'haver cap problema per arribar a un acord sobre aquest tema del repetidor o sobre qualsevol altre tipus de tema.

Creu vostè que és possible la creació d'una televisió autonòmica?

S'hauria d'avaluar aquesta possibilitat. Crec que resulta molt cara una televisió autonòmica, encara que no tem a un plantejament d'aquest tipus. El que sí s'ha de fer és millorar la televisió pública que tenim. En aquest sentit crec que es pot millorar el conveni que el Govern ha fet amb Televisió Espanyola i augmentar-ne les hores de programació en català. També s'hauria d'arribar a acords amb TV-3 i Canal 9. Quant a la programació de TVE a Balears, se n'ha d'augmentar el nivell de programes en català. També s'han de fer acords amb les televisions locals per impulsar la normalització lingüística i els temes culturals propis.

Antoni Oliver

restaurant

Es Pati de Montuiri

Cra. Montuiri - Sant Joan, km 0,7 • 07230 Montuiri (Mallorca)

Tel. 971 64 67 64 - Fax 971 64 67 47

hotel rural

Es Figueras Nou

Eberhard Grosske

Eberhard Groske (Palma, 1955), candidat d'Esquerra Unida a la presidència de la Comunitat Autònoma, pensa que la batalla que encara està pendent de guanyar la

societat balear és la de la corrupció. S'han de desterrar els comportaments corruptes i aconseguir que el model de creixement sigui equilibrat, sostenible.

“Venem un canvi en la política i honradesa en les institucions”

Vostè, senyor Groske, què ven per a les properes eleccions?

Venem canvi en la manera de fer política i honradesa en les institucions. No volem que hi hagi una utilització partidista del poder polític. La corrupció té moltíssimes vessants. Hi ha una corrupció delictiva i una altra de no delictiva que també existeix. Per exemple, el senyor Matas diu "vull un representant del PP en el Tribunal Superior de Justícia" i això és corrupció, com també ho és quan utilitza doblers públics per fer propaganda partidista i *amiguisme* amb les subvencions, això també és corrupció. És a dir, que venem una altra forma de fer política.

Quines altres qüestions es plante-gen?

Un canvi del model de desenvolupament de les Illes Balears. Les Illes Balears tenen la sort de tenir un fons principal de producció de riquesa que funciona molt bé, que és el turisme, però aquest fons de generació de riquesa s'ha de saber gestionar perquè sigui sostenible, és a dir, que ha de ser durable en el temps i també ha d'anar acompanyat d'un model social equilibrat quant al repartiment de la riquesa.

Quines característiques té el model Matas?

El model Matas no ha canviat gaire respecte al model anterior de Cañellas. Aquest model del PP significa insostenibilitat des del punt de vista ecològic i mediambiental, no durabilitat en el temps d'aquesta fons de riquesa que és el turisme. Deteriorament del paisatge, del territori i de la qualitat de vida. També vol dir incapacitat per continuar generant riquesa al llarg del temps. El deteriorament del paisatge comportarà la disminució de riquesa, perquè a mesura que la qualitat de vida minvi deixarem de ser una destinació turística privilegiada. Ens ho jugam tot a una carta, la sensibilitat mediambiental i la pervivència de la capacitat de generació de riquesa.

Cap on condueix aquest model de creixement que impulsa l'actual Govern?

Significa cada any més turistes, cada any més consum de territori, més residències edificades en sòl rústic, més consum energètic i d'aigua, més residus... És a dir, totes les variables que poden afectar la nostra qualitat de vida es disparen. Això està implícit en les directrius d'ordenació territorial, en la Llei general del turisme i en la Llei del sòl rústic.

Segons vostè, què es pot fer davant aquests panorama?

Evitar el creixement quantitatiu de

gua. Aquí ara tenim una demanda infinita. Tants d'hotels facis, tants se n'ompliran. Això en una primera fase. En una segona fase tot el sistema es col·lapsarà. Els hotelers que hagin diversificat les seves inversions al Carib no tendran cap tipus de problema, els petits empresaris i comerciants patiran més, i també els treballadors. Aquest col·lapse, amb el model conservador, es produirà en quinze o vint anys.

Quines altres qüestions el preocupen de Balears?

Un és el tema social, associat al reequilibri sectorial. El model Matas sig-

l'oferta turística i el consum de més territori. S'ha de protegir radicalment el sòl rústic, que és molt escàs i que pateix una pressió constructora brutal. A partir d'aquí tot es pot reorganitzar bastant, perquè s'ha llevat pressió sobre el territori, sobre les carreteres, sobre el tema de l'aigua i els residus. Cadascuna d'aquestes coses exigeixen també una sèrie de polítiques concretes, d'estalvi energètic, d'aigua, de minimització de residus, potenciació d'energies alternatives... Però cap d'aquestes polítiques sectorials pot funcionar mai si el que tenim és un creixement incontenible quant a energia, producció de residus o demanda d'ai-

nifica que tot és turisme, perquè en aquest sector hi ha la major part del producte nacional brut, que a l'agricultura és pràcticament zero i tampoc no és gaire significatiu a la indústria. És a dir, que hi ha una economia estacional, amb una mà d'obra estacional, amb salaris baixos, precarietat laboral, i també baixes pensions. És un model socialment injust. S'ha d'impulsar la indústria i l'agricultura per reequilibrar la nostra economia. Per això, necessitam un règim especial per a les Illes Balears digne d'aquest nom, el règim del PP no ens serveix de res. El règim especial, en definitiva, ha de servir per reequilibrar l'eco-

nomia, per obtenir més ocupació estable i impulsar polítiques de serveis socials, perquè aquí hi ha recursos suficients perquè no hi hagi bosses de marginació.

Com valora la política sanitària que està fent el Govern, amb el model de gestió de centres mitjançant fundacions?

Tota aquesta polèmica sobre les formes de gestió, recerca d'eficàcia, fundacions, és, simplement, anar a l'estalvi de la despesa i això no vol dir eficàcia, sinó retall de la despesa sobre la base del deteriorament del servei. La sanitat, a causa de les noves tecnologies, és cara i hi ha una política de retall de despesa. La gent no s'ha d'enganyar en aquest aspecte. A tothom li semblen bé les polítiques d'estalvi, però la gent quan es posa malalta vol que no s'hi estalvi mitjans. Aquí anirem a un sistema en què la gent que tenguí malalties costoses tant de tractament com de diagnòstic tindrà moltes de dificultats per obtenir una prestació correcta a la sanitat pública. La gent que tenguí recursos per anar a la sanitat privada no tindrà problemes perquè pagarà els serveis. En definitiva, és un sistema molt injust.

Com veu la política d'ensenyament que fa el Govern Balear?

Aquí hi ha una precarietat històrica, igual que en el tema sanitari. Quant a l'ensenyament, a aquesta manca d'inversió històrica se li afegeix el problema del fracàs escolar i les dificultats que presenta el sistema educatiu. S'ha

de dur a terme un gran esforç per corregir aquesta situació. Hi ha una gran preocupació per part de pares i mestres pel que fa a l'ensenyament.

Respecte al tema lingüístic, quina és la seva proposta?

S'ha d'aconseguir la normalització lingüística en l'ensenyament. Mentre hi hagi escoles on el català sigui només una assignatura és impossible arribar a la normalització. El mínim és el cinquanta per cent. Però que només es faci una assignatura en català és insuficient amb la pressió que hi ha dels mitjans de comunicació que són majoritàriament en castellà. En un temps raonable s'ha d'arribar a una situació normalitzada del català, i la presència del català a l'escola és fonamental per assolir aquesta normalització.

Vostè ha comentat que corrupció també és que el Govern faci publicitat partidista amb doblers públics. Què opina de la política de propaganda del Govern?

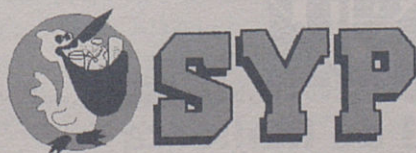
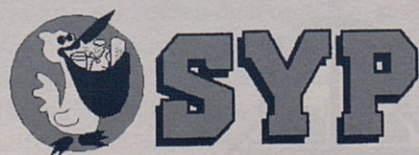
Avui dia, els mitjans de comunicació depenen bastant de la publicitat institucional. Crec que el Govern ha de fer publicitat institucional. Hi ha una gran despesa a fer en aquest sentit. S'ha d'informar el ciutadà i conscienciar-lo de molts de temes, com la promoció de la dona, la lluita contra la xenofòbia i els maltractaments, normalització lingüística, etc. Per tant, no és un problema de la quantitat que es gasta, sinó del missatge que es transmet. Si el missatge és dir a la gent que faci

coses socialment útils, s'hi pot fer una despesa important, però perquè el Govern em vengui a explicar que els nins de Balears ho tenen tot i poden ser astronautes, trob que és tenir molt de morro. També expliquen les excel·lències de les DOT i jo puc veure això d'una altra manera. Quan s'utilitzen els doblers públics per fer propaganda partidista és quan ve la corrupció.

Li sembla que es pot reconduir aquesta situació de despesa publicitària i subvencions a mitjans de comunicació o, si hi ha un govern que no sigui del PP, continuarà igual?

Per evitar pràctiques corruptes hi ha dos temes a considerar. Un és el contingut del missatge. La segona qüestió és que no es produeixi un control dels mitjans de comunicació mitjançant la despesa pública, en matèria publicitària o de subvencions. Es poden subvencionar programes, però igual que en altres matèries, aquestes subvencions han d'estar sotmeses a una reglamentació molt rigorosa. S'ha d'eliminar l'arbitrarietat, és a dir, que segons quin sigui el grau de sintonia entre el mitjà de comunicació i el Govern hi hagi més o menys abundància de doblers cap al mitjà. Això no sols és una pràctica corrupta, sinó un atemptat a la democràcia, perquè la independència dels mitjans de comunicació és fonamental en la democràcia. Uns mitjans de comunicació depenents del poder polític invaliden el concepte de democràcia, perquè mediatitzen la llibertat d'expressió i d'informació.

Antoni Oliver

84 TENDES
A TOT MALLORCA

NOU SERVEI A DOMICILI
CONSULTI'NS

Ha aparegut el núm. 100 d'*EL MIRALL* i ara es publica els índexs per autors i títols dels articles apareguts a la revista. El primer número d'*EL MIRALL* sortí el gener de 1987, amb Climent Picornell i

Bauzá de director, i Joan Font i Roig de secretari de redacció. Entre tots dos, i amb les aportacions de les diverses col·laboracions, tragueren els números quinzenals inicials (gener/juny 1987).

Il·lustradors d'*El Mirall* (de 1988 a 1995)

La redacció ha dipositat sempre l'execució pràctica de la publicació en la feina del secretari, de manera que ha estat una tasca molt personal i de molta dedicació. Després de Joan Font, el secretari va ser Miquel Company i Florit (oct./des. 1987) i, en un parèntesi molt curt, Ferran Aguiló i Sureda. El gener de 1988 el llavors director executiu de l'OCB, Antoni Mir, em va encomanar de prendre'n el relleu. Vaig ser secretari de redacció de la revista fins al desembre de 1995 en què em va succeir un equip que actualment es reparteix la feina d'engegar-ne la publicació: Gaspar Valero i Martí (director), Mateu Morro i Marcè (editor), Joana Mas i Sastre (redactora en cap), Tomeu Martí i Florit (secretari de redacció), el Centre de Serveis Lingüístics Paraula de l'OCB (correcció i revisió dels textos) i, finalment, el president de l'OCB, Antoni Mir, que hi exerceix una mena de *post scriptum*. I, com abans, Santi Adrover, per a les pàgines de publicitat.

Climent Picornell va deixar-ne la direcció l'agost de 1994. Els set anys

El passat dia 9 d'abril *El Mirall* va presentar el número 100 de la revista al cafè del Gran Hotel de Palma. L'acte, al qual varen assistir nombrosos amics i col·laboradors de la revista, va servir per encetar un debat sobre els mitjans de comunicació en català i per recordar el que ha estat la història d'*El Mirall*, des de la publicació del primer número l'any 1987. Des d'aquí volem expressar el nostre agraïment a totes aquelles persones que durant aquests anys han fet possible la publicació d'*El Mirall* i animar els lectors perquè ens facin arribar els seus suggeriments per fer, cada dia, una revista millor. A la fotografia, d'esquerra a dreta: Mateu Morro, editor de la revista; Climent Picornell, antic director de la publicació; Damià Pons, president de la Comissió de cultura del CM; Antoni Mir, president de l'OCB, i Isidor Marí, director de l'Àrea d'Humanitats de la Universitat Oberta de Catalunya.

EL MIRALL

AMB EL SUPORT DEL

Consell de Mallorca

Dibuix d'Ofèlia aparegut a *El Mirall*.

que treballàrem plegats posaren de manifest l'avinença de la nostra cooperació, que aplegà un nombre molt considerable i divers de firmes col·laboradores, les quals, amb les habituals dels membres del consell de redacció, permeteren confeccionar una publicació prou digna. Amb pocs canvis, només els lògics per als relleus naturals, en aquells anys formaren part del consell Pere Estelrich i Massutí (subdirector), Macià Blàzquez i Salom, Francesca Bosch i Capó, Rosa M. Calafat i Vila, Miquel Company i Florit, Joan Company i Siquier, Antoni Ginard i Bujosa, David Ginard i Féron, Joana Lladó i Ballester, Antoni Mari-

mon i Riutort, Antoni Nadal i Soler, Joan Perelló i Ginard, Antelm Pujol i Fulgencio, Andreu Ramis i Puig-gros, Pere Rosselló i Bover i Gaspar Valero i Martí, que assumí la direcció de la revista en cessar en el càrrec Climent Picornell.

El lliurament dels treballs originals (abans de 1995 poquíssims autors me'ls donaven en disquet) era el motiu per a una xerradeta, i jo procurava tenir a disposició dels col·laboradors la cadira més còmoda que els fes més acollidora l'estada. Parlàvem una mica del sexe dels àngels i del darrer episodi personal de cadascú. Cada dia més nombroses, qualcuna de les visi-

tes esdevingué habitual i crec que sempre profitosa per a les dues parts. Conserv molt bon record de tothom que es relacionà amb la revista a l'hora de la impressió. Inicialment, a la impremta de la rotativa del diari *El Dia de Balears*. Els primers contactes els vaig tenir amb la gent d'OMNI, que informatitzava i maquetava els textos (Joan Venrell, Vicenç Hernàndez, Paco Peñalver, Antònia i M. Carmen Pérez, Pepa Rodríguez, José Claro...). Ens férem bons amics: alguns, fins i tot, eren del Barça. Després, acabada l'etapa d'OMNI, ja tots foren dels meus: Documenta Balear (en Toni Guiscafré, en Mateu Sastre, na Benvinguda) i la impremta Xisco Arts Gràfiques (en Xisco, en Júnior i na Cati).

Però en realitat, jo avui volia parlar dels fotògrafs i dibuixants que de 1988 a 1995 il·lustraren freqüentment les pàgines interiors d'*EL MIRALL*. M'agradaria que els lectors recordassin els seus noms amb la mateixa importància i al costat dels autors indexats. Em referiré, per antiguitat, en primer lloc, al malaguanyat fotògraf Francesc Amengual, sempre disposat a facilitar-nos obres del seu arxiu personal. Als també fotògrafs Pere Carmona i Magdalena Soler, que han omplert tantes pàgines de la revista. Quant als dibuixants, Biel Bonnín, que, tot i el tractament irònic que jo li demanava, no es va desprendre mai del toc precís del dibuixant meticulós, característica que també manifestava Pep Pascual; les obres de Xavier Seguí i Xisco Llabrés duïen l'empremta dura del caricaturista nat, i Ofèlia Novella, de traç detallista i ingenu, tan personal, de transparent pulcritud. Amb els seus noms en aquesta pàgina, qued com a més tranquil, més a pler, i els índexs, quan apareguin, si no els inclouen, no em faran patir tant.

Pel que fa als autors de les cobertes, tots ells figuraran relacionats en els índexs. La seva desinteressada col·laboració també s'ha manifestat en la immensa majoria de casos amb la donació a l'OCB dels originals, els quals l'entitat ha incorporat al seu fons d'art.

Josep M. Magrinyà

BIBLIOTHEQUES MUNICIPALS

CORT

Pça. Cort, 1
C.P. 07001

BLANQUERNA

Sant Joaquim, 9
C.P. 07003

S'ARENAL

Pça Rul·lan Garcies, 5
C.P. 07600

MOLINAR

Xadó, 7
C.P. 07008

RAFAL VELL

Pere Ripoll Palau, 9
C.P. 07008

SANTA CATALINA

Fàbrica, 34
C.P. 07013

SON RAPINYA

Catalina March, 4 A
C.P. 07013

SON FORTEZA

St. Isidre Llauredor, 25
C.P. 07005

ESTABLIMENTS

Pça. Immaculada, 3
C.P. 07010

GÈNOVA

Barranco, 22
C.P. 07015

SON GOTIEU

Regal, 105
C.P. 07008

EL TERRENO

Núvol, 1
C.P. 07015

POLÍGON DE LLEVANT

Ciutat de Querétaro, 3
C.P. 07007

COLL D'EN RABASSA

Albuera, 1
C.P. 07007

CASAL SOLLERIC

Passeig del Born, 27
C.P. 07012

SON XIMELIS

Cap Enderroc, s/n
C.P. 07011

L'OLIVAR

Mercat de l'Olivar, 104
C.P. 07002

GABRIEL LLABRÉS

Antoni Planas Franch, 4
C.P. 07001

SANT JORDI

Pau. Bouvy, 31
C.P. 07199

SON CLADERA

Cala Serena, 3
C.P. 07009

SA INDIOTERIA

Gremi Tintorers, 2
C.P. 07009

SIOPJ

Pere d'Alcàntara Penya, 11
C.P. 07006

La revista *La Nostra Terra* sorgí en un moment molt crític per al desenvolupament lliure de la premsa. El gener de 1928, data de la publicació del primer número, Mallorca es trobava en plena Dictadura del general Miguel Primo de Rivera.

Aquest règim havia suposat un fre per a l'activitat periodística, concretat en la desaparició de nombroses publicacions i en la manca d'una llibertat política necessària per a l'expansió del món periodístic.

Les dificultats inicials de **La Nostra Terra**

Durant el govern de Primo de Rivera, la premsa hagué de patir les arbitriietats de la censura prèvia. Des del cop d'Estat de Primo de Rivera, el setembre de 1923, els mitjans de comunicació havien estat sotmesos a control a través de diferents disposicions legals, tot i que la Dictadura no havia derogat la permissiva Llei de policia d'impremta, del 26 de juliol de 1883.

Les publicacions polítiques i les satíriques, les de la Part Forana, les redactades en llengua catalana es varen res-

ser suspès durant dos mesos per ordre governativa. Però, encara més, aquesta publicació felanitxera, que treia bastants d'articles en català, durant la Dictadura s'hagué de publicar íntegrament en castellà.

Els homes de la revista *La Nostra Terra* –dirigida inicialment per Francesc Vidal i Burdils i després per Antoni Salvà Ripoll– tingueren el coratge i l'atreviment d'enegar i dur a terme el projecte d'una revista d'alta cultura, amb l'objectiu clar de defensar la llengua catalana. A més a més, era

çament de la publicació s'adonà que la revista era un element desafecte al règim i que podia alterar la tranquil·litat del "contentisme" polític que regnava a l'illa. Per aquests motius, el governador civil observà minuciosament cada una de les galerades dels 25 números de la revista que aparegueren durant el temps que ocupà el càrrec.

Precisament durant la Dictadura de Primo de Rivera, hi havia moltes persones que es creien amb el dret de fer de censors, començant pel governador civil i passant pel batle i algun funcionari zelós.

Amb la censura prèvia, les publicacions periòdiques varen patir actuacions arbitràries i intolerants per part d'un personal ineficaç i insegur davant la manca i la disparitat de criteris del règim.

Però, ara, vegem algunes de les actuacions del governador civil Pere Llores com a censor de *La Nostra Terra*. En certes ocasions, els textos censurats eren un poema de Maria Antònia Salvà o un article d'Antoni Maria Sbert, però en altres casos el llapis vermell del governador desfigurava l'original de tal manera que el contingut no s'entenia o canviava complement de sentit. Pere Llores també féu correccions ortogràfiques a la revista redactada íntegrament en català, com el cas en què suprimí la "e" de la paraula *Felipes* i el deixà en *Felips d'Espanya*. Però també en altres ocasions corregí els termes i substituï els mots «fraseologia espanyola» pels de «fraseologia castellana» o canvià «llengua espanyola» per «llengua castellana».

Una secció de la revista que també va patir la mà del governador-censor fou

La revista va constituir una onada d'aire fresc en la reivindicació de la nostra llengua

sentir de la manca de llibertats i varen perdre el dinamisme que les havia caracteritzat des del començament del segle XX. La premsa diària també s'adaptà a les noves circumstàncies i hagué de modificar-ne els continguts, tot i que no desaparegueren cap dels quatre diaris (*La Almudaina*, *La Última Hora*, *Correo de Mallorca* i *El Día*) que s'editaven a Mallorca. Així i tot, a excepció d'*El Día*, la resta de diaris es caracteritzaven per mantenir unes posicions favorables al règim. En canvi, *El Día* –propietat del financer Joan March Ordinas– ja des d'un bon començament adoptà una postura crítica envers l'actuació de Primo de Rivera i va patir sovint l'acció de la censura, que fins i tot es traduí en la suspensió de la publicació en dues ocasions. També el setmanari *El Felanigense* va

una onada d'aire fresc en la reivindicació de la nostra llengua en els mitjans de comunicació. I el mèrit augmentava, precisament, perquè eren uns moments en què el català es trobava en retrocés continu en el poc espai que s'havia anat fent al llarg del començament del segle XX.

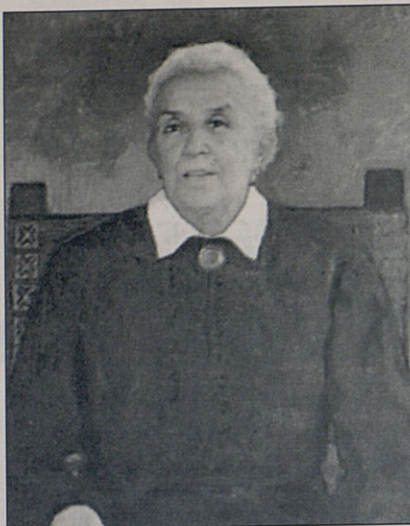
Des d'un principi, *La Nostra Terra* topà amb les reticències i la mirada atenta del governador civil de les Balears, Pere Llores Badia (Olot 1870-1955). Llores era un home que havia evolucionat ideològicament des del carlisme cap a la Lliga Regionalista de Catalunya i, després, col·laborà estretament amb la Dictadura de Primo de Rivera. Va ser governador civil de les Balears en dues ocasions, la primera entre 1921 i 1922 i la segona entre 1926 i 1930. Des del comen-

la publicació de textos d'altres periòdics. Aquest fet, sens dubte, demostrava el major zel de l'autoritat mallorquina comparada amb la d'altres zones de l'Estat.

També en ocasions intervingué en temes que denotaven preferències personals i coartaven injustament i arbitràriament l'acció de la crítica en qüestions perfectament opinables. En foren exemples la posició del governador civil contra les propostes i les crítiques de *La Nostra Terra* als projectes de les escalinates del Mirador de la Seu o dels nous vitralls de la Seu. Fins i tot, el governador civil Llores comunicà al director de la publicació Antoni Salvà la imposició d'una forta multa i la suspensió definitiva de la revista per haver enviat una notícia al diari *El Matí*, de Barcelona. Dies després, l'autor de la nota, que no tenia cap lligam amb *La Nostra Terra*, es presentà a Pere Llores per aclarir-li el tema i per aquest motiu l'amenaça no anà endavant. En conclusió, podem dir que per a Pere Llores els homes de *La Nostra Terra* no eren més que uns separatistes, fet que li permetia justificar tota la seva actuació i el seu zel envers la revista.

El 30 de gener de 1930 va dimitir de la presidència del Govern el dictador Miguel Primo de Rivera i quatre dies després Pere Llores Badia deixà de ser governador civil de les Balears. *La Nostra Terra* celebrà ambdues notícies, però la censura prèvia no s'aixecà fins al setembre de 1930.

Des de l'inici de la revista fins al setembre de 1930 se n'havien editat 32

Maria Antònia Salvà.

Un dels principals mèrits de la publicació fou el d'aglutinar persones de diferents tendències polítiques

números. Un editorial de *La Nostra Terra* valorava així el període de censura: «Quan hom fa tres o quatre hores que està sota terra, dintre una caverna o una mina, sent la pruija de sortir-ne, la necessitat de respirar l'aire pur i de sadollar-se de sol i de llum, de sentir-se lliure davant l'espai infinit. Aquesta sensació de relatiu benestar, de retrobar-se quasi en l'element propi, ens ha estat produïda per l'aixecament de la censura.»

El 14 d'abril de 1931, es proclamà la Segona República i ràpidament *La Nostra Terra* es posà al seu servei i li oferí la seva ajuda per consolidar-la.

Els principals objectius de la revista, aleshores, foren la difusió d'un ideari polític autonomista i la defensa de la llengua i la cultura catalanes. Un dels principals mèrits de la publicació fou que al voltant d'aquests dos ideals aglutinà un conjunt de persones de diferents tendències polítiques. Però, en el decurs del règim republicà, especialment a partir de 1934, *La Nostra Terra* anà moderant el seu inicial catalanisme abraçat.

L'aixecament militar del 19 de juliol de 1936 provocà la desaparició de la revista, que havia editat el seu darrer número el mes de juny. La Guerra

Civil suposà un tall en la tradició periodística mallorquina i, alhora que varen desaparèixer nombroses publicacions, es va perdre la pluralitat informativa i ideològica de l'etapa de la Segona República.

En els anys de la República coexistiren amb *La Nostra Terra* algunes revistes culturals de notable qualitat, com *Lluc* (editada pels Missioners dels Sagrats Cors) i *Studia*. Però, podem assegurar que en la història de la premsa mallorquina no hi havia hagut cap revista que hagués arribat a un nivell cultural tan alt com *La Nostra Terra*.

Arnau Company

**ESPECIALISTES
EN ARTICLES
DE MUNTANYA,
CÀMPING, ESQUÍ
I ESCALADA**

**ES
REFUGI**

VIA SINDICAT, 21 (pati interior)
Antic Edifici del Sindicat Forà
Tel. 971 71 67 31 • Palma

Fa un oratgí la mar de graciós al passeig Marítim de Palma. El veig des d'una còmoda butaca estant. Falten un parell de minuts per a les quatre i el músic valencià, però afincat des de gairebé sempre a Barcelona, Manuel Oltra ha promès a l'encarregat de la recepció que arribaria d'hora. No el conec

de res, però quan el veig davallar amb la seva senyora d'un taxi en què també viatja el director de l'Orquestra Simfònica, Salvador Brotons, ja sé que és ell. Ell també em reconeix de seguida amb els seus ulls cels que es confonen amb la mar que imita espills en aquesta hora calma.

Manuel Oltra, músic "Joan Alcover és música"

Sebastià Bennàssar, supòs.
El senyor Oltra, veritat? Esper no haver-lo fet esperar.

Al contrari, he estat jo que he arribat una mica abans. Fa un dia esplèndid. No em pensava que el gener fos tan calmat, aquí a Mallorca.

Es veu que deu tenir vostè sort, enguany hi ha hagut dies que ha fet una fretada.

Anem per feina.

Com vulgui. Digui'm, per què Alcover? (Manuel Oltra era a Mallorca amb motiu de l'estrena de l'obra *La Serra*, que ell ha musicat i compost i que va ser interpretada per l'Orquestra Simfònica.)

Quan el vaig descobrir em va captivar. Què passa, que no és prou bo l'Alcover? Ell és música, tots els seus poemes contenen molta música. De fet, em sap greu no haver musicat encara la segona part de *La Serra*, és un projecte al qual no renuncio, però aquesta composició està feta des de fa més de quaranta anys i encara és vàlida. La meua relació amb Alcover és espontània, però val molt la pena quan t'hi trobes. Alcover és un descobriment de joventut. A mi tota la poesia m'agrada, però Alcover i Pere Quart són els que més m'han captivat.

Manuel Oltra té aquella energia que sols desprenen els músics, capaços d'executar des de la melodia més lenta fins a convertir-se, simbiòticament, amb els seus instruments en un sol cos en els *allegro molto vivace*. És el que a

Manuel Oltra i la seva esposa, a Palma.

Mallorca en deim un cul inquiet. De fet, el seu va i ve sobre la butaca quieta que amb la seva presència cobra vida. Les mans semblen un molí en dia de tempesta i la franel·la del seu vestit es mou amb una celeritat inusitada.

l'escoltaré amb molt de gust.

No es pot queixar, l'Orquestra Simfònica la dirigeix Salvador Brotons, un dels vostres alumnes del conservatori...

Aquí, a Mallorca, tant ell com Joan

“ No renuncio a musicar la segona part de *La Serra* ”

Què espera d'aquesta estrena musical?

Que agradi a la gent i que acullin aquesta peça amb la il·lusió que jo ho vaig fer. Ha estat perduda durant molts anys, però quan va morir la meua mare la vaig descobrir en el fons d'un calaix de l'estudi. És una peça que de llavors ençà estim molt i segur que avui vespre

Company estan fent una tasca realment bona. Dos molt bons alumnes als quals tenc ara la satisfacció de veure dirigir les seves formacions molt bé.

Què pensa de l'actual conservatori de Barcelona i de l'ensenyament que s'hi imparteix ara mateix?

Esper que hi facin bona feina. No-

“ La música popular és un dels majors transmissors de cultura ”

més hi tenc alguns deixebles i sé que són bons professors, però l'ambient de fa un parell d'anys crec que serà irreplicable.

Què en pensa, del Conservatori de les Balears?

Sols sé que l'han canviat de lloc i que serà superior. Feia falta, perquè molts músics havien de marxar per acabar els seus estudis i això en molts casos és complicat.

Vostè va ser distingit el 1994 amb el Premi Nacional de Música en l'apartat de composició i el Premi Nacional de Cultura Popular i Tradicional en l'apartat de música. Què li semblaren aquests reconeixements? He de dir que n'estic molt orgullós, especialment pel que fa a la música popular. La música popular no ha ten-

gut mai gaire reconeixement, però a mi sempre m'ha agradat. La música en general, i aquest tipus concret encara més, és un dels majors transmissors de cultura. Encara que un no ho vulgui es nota quin músic hi ha fet feina i quin no. De tota manera, aquest premi és una veritable satisfacció. Mai no m'he presentat a cap premi ni m'ha fet falta, però que a un li reconeguïn la tasca feta sempre li cau bé i li agrada. Jo form part de molts jurats de música i crec que aquests són importants per fer-se conèixer, però un premi a la tasca feta sempre és més important i satisfactori. Un no el guanya, li atorguen.

Tornant a Alcover, supòs que coneix la relació de l'Obra Cultural Balear amb ell...

Si, sé que tenen una part molt important del llegat. És una part molt impor-

tant de la nostra cultura que s'ha de preservar i protegir. És en bones mans.

El poema que vostè ha musicat és, segons els entesos, un dels més bonics...

Ja ho sé, tenc bon gust jo (riallades). La veritat, però, és que es podrien fer altres coses semblants, no hi renuncio.

Vostè sempre ha dit que, en llegir el poema, la música li va venir sola. Molts dels seus companys de professió voldrien que els explicàs com es fa això...

Molt senzill. Jo llegeixo un poema, m'agrada i hi torn i el torn a llegir, i com que estic bastant avesat a pensar en música li trob un sentit musical al text.

És la lliçó d'un home senzill, d'un músic de soca-rel, d'un amant de la nostra cultura. Surt de l'hotel. La mar encara vessa sol a balquena. L'oratge mou les palmeres del passeig. Palma respira calma.

Sebastià Bennàssar

**LIBRES DE TOTS
ELS PAÏSOS
CATALANS**

⌘

**LIBRES INFANTILS
I JUGUETES**

⌘

LIBRES DE TEXT

⌘

DISCOS I CASSSETES

⌘

**SERVEI
DE LLIBRES
ESTRANGERS**

Carrer d'en Rubí, 5
Tel. 71 38 21
07002 Palma (Mallorca)

Pianos Can Garcias

Pere Josep Garcias

C/ Joan Maura, Bisbe, 10 - Palma (Mallorca)
Tel. i Fax: 46 20 16

**VENDA DE PIANOS
VERTICALS I DE COA**

Primeres marques europees

BLÜTHNER • BÖSENDORFER • C. BECHSTEIN • FEURICH • FÖRSTER
FURSTEIN • GAVEAU • GROTRIAN-STEINWEG • HOFFMANN • IBACH
KEMBLE • KINGSBURG • OTTO-BACH • PETROF • PFEIFFER • PLEYEL
RAMEAU • RÖNISCH • RÖSLER • SAUTER • SEILER • SCHOLZE
STEINGRAEBER & SÖHNE • WAGNER • WEINBACH • ZIMMERMANN

Especialistes en pianos per a professionals i pianos d'estudi
El millor servei post-venda. Més de 50 anys d'experiència

AFINACIONS • REPARACIONS • RESTAURACIONS
LLOGUER DE PIANOS NOUS O RESTAURATS
INSTRUMENTS HISTÒRICS
(CLAVICÈMBALS • FORTEPIANOS • ORGUES LITÚRGICS)
PIANOS ELÈCTRICS • ACCESSORIS • TRANSPORTS

*Dipòsits a termini**Assegurances d'estalvi**Fons d'inversió**Plans de pensions*

Mirem per les seves inversions

Posi els seus estalvis en mans d'especialistes: a "la Caixa" mirem pels seus diners i li proporcionem solucions a mida. Perquè sabem que, a l'hora d'invertir, cada persona té necessitats diferents. Per

"la Caixa"

això, li oferim el nostre assessorament personal. Perquè vostè pugui invertir amb tranquil·litat i obtenir la màxima rendibilitat. Vingui a "la Caixa". Mirem per les seves inversions. Mirem per vostè.

www.lacaixa.es

Malta és una petita illa del mar Mediterrani de 247 km² de superfície, situada al sud de Sicília, de la qual la separen 95 km. Juntament amb les altres illes del seu arxipèlag, anomenades Gozo i Comino, forma un estat independent, que se separà de l'Imperi britànic

l'any 1964, i el 1974 adoptà la república com a forma d'estat. L'arxipèlag en conjunt té 316 km², i compta aproximadament amb 350.000 habitants; assoleix, per tant, una gran densitat de població, sensiblement superior a qualsevol illa del Mediterrani.

Malta '99

Malta és una illa carregada d'història, amb un importantíssim patrimoni arqueològic, i amb el singular llegat producte de l'estada durant segles de l'orde de Sant Joan de l'Hospital de Jerusalem, coneguda generalment com l'orde de Malta. Habitada des del VI mil·lenni abans de la nostra era, s'hi desplega al llarg del quart i del tercer mil·lenni la societat que aixecà els excepcionals temples megalítics. Posteriorment, Malta fou dominada per fenicis, romans, bizantins, musulmans, normands i catalanoaragonesos,

angleses, escrit en caràcters llatins. Els habitants de Malta parlen maltès i el seu ús és habitual per tot arreu; per altra banda, la majoria coneixen l'anglès, però no el senten com a propi. Una hora i tres quarts de vol amb un avió de la companyia Air Malta són suficients per traslladar un grup de mallorquins a aquesta altra realitat insular mediterrània. Anam a la Valletta, és una ciutat petita, de devers 10.000 habitants, encerclada completament de murades. Fou fundada de nova planta l'any 1566 pel gran mestre Jean de la Vallette, després de la

capella de la Mare de Déu de la Victòria, on hi ha la primera pedra de la ciutat. Després, corren les ruïnes de l'Òpera, testimoni de la terrible destrucció que patí la ciutat sota els bombardejos alemanys durant la Segona Guerra Mundial. Immediatament, ens surt a l'encontre el carrer principal de la ciutat, el carrer de la República, bulliciós i massificat; la returada per berenar al cafè més conegut de Malta, el Caffè Cordina, serveix per recuperar forces.

Tenim temps també per canviar moneda; aquí funciona la lira maltesa, que equival a 401 ptes. Continuem la jornada amb la visita al Museu Arqueològic, situat al carrer de la República; les sales més valuoses són les relacionades amb l'època megalítica dels temples, i s'hi conserven peces trobades a aquests jaciments, com diverses imatges identificades amb la Deessa Mare i l'anomenada Venus de Malta. El punt següent és l'audiovisual titulat *The Malta Experience*, amb auriculars per escoltar en diferents idiomes: és un muntatge de qualitat, bàsicament una autèntica lliçó d'història, que introdueix perfectament el viatge com a primera presa de contacte. Continuem per l'exterior del fort de Sant Elmo, la fortificació del segle XVI que ocupa l'extrem nord de la ciutat. Més cap a ponent, trobam l'Alberg d'Aragó, actualment dedicat a Ministeri de Finances; ens permeten amablement la visita al pati central i a la sala principal, el primer espai conté els escuts dels grans mestres de la llengua d'Aragó de l'orde de Malta, entre els quals hi ha els de tres mallorquins: Rafel Cotoner (1660-63), Nicolau Cotoner (1663-80) i Ramon Despuig (1737-41); a més, la sala

La Valletta és una ciutat petita de devers 10.000 habitants, encerclada completament de murades

que la mantingueren lligada al regne de Sicília. Davant la inseguretat provocada per l'hegemonia turca en el Mediterrani, l'emperador Carles V cedí l'illa a l'orde de Sant Joan de Jerusalem, que actuà de fet com a avantguarda occidental contra els otomans. L'orde sobirana de Malta fortificà l'illa i els cavallers hi romangueren com a senyors fins a l'any 1798, en què foren sotmesos per l'exèrcit de Napoleó Bonapart. Dos anys després, Malta caigué en poder dels anglesos, i esdevingué una colònia de l'Imperi britànic fins que se'n separà l'any 1964. La llengua pròpia de Malta és el maltès, que és l'oficial de l'Estat juntament amb l'anglès. El Maltès és una llengua d'estructura lingüística bàsicament àrab, amb un lèxic híbrid amb aportacions àrabs, llatines, italianes i

victòria sobre els turcs en el Gran Setge de Malta.

Visitam primerament els jardins i la miranda de la Upper Battery, amb vistes impressionants sobre el Gran Port, un dels més segurs de la Mediterrània, sobre les Tres Ciutats, places fortes situades a la banda de llevant del Gran Port, i sobre les mateixes murades i fossats de la Valletta. Continuem cap al centre de la ciutat per l'Alberg de Castella, Lleó i Portugal, amb gran façana barroca, edifici avui seu del primer ministre maltès; el nom d'aquest edifici s'explica perquè els cavallers de l'orde de Malta s'agrupaven per nacionalitats, anomenades llengües, i en concret aquest edifici era l'allotjament dels castellans i portuguesos. A la vora, s'alça la construcció més antiga de la capital, la

conté un retrat de R. Despuig.

Continuam pel palau dels Grans Mes-tres, un gran edifici barroc actualment dedicat a palau del president de la República i a seu del Museu de l'Armeria, en remarcam el pati de Neptú, amb l'escut de Ramon de Perellós i el pati dedicat a arbres de jardí. Després de dinar, iniciam la volta de l'horabai-xa, amb els exteriors de l'església dels Jesuïtes i de la Capellaneria i amb la catedral de Sant Joan, que inicialment era església conventual de l'Ordre i posteriorment catedral junta-ment amb la de Mdina; un impres-sionant interior barroc, amb pintures murals i amb un remarcable sòl reblit de làpides sepulcrales d'innombrables cavallers de l'Ordre. La segona cape-lla de l'epístola, a la dreta del temple, és la de la llengua d'Aragó i Navarra, dedicada a sant Jordi; conté els sepul-cres barrocs de Rafel Cotoner i de Ni-colau Cotoner, aquest darrer una obra mestra de G. B. Foggioni; a l'esquerra de l'altar hi ha el bust de l'altre gran mestre mallorquí, Ramon Despuig. Entre les làpides de la capella, des-triam la de Baltasar Dureta i la del cavaller Moix.

Abans d'anar cap a l'hotel, tenim temps de visitar l'església de Sant Pau Nàufrag, mentre s'hi celebrava el culte al monument del dijous sant i, ja de sortida, el baluard de Sant Joan Cavaller, seu de l'ambaixada de l'ac-tual Orde de Sant Joan. La porta prin-cipal de les murades de la Valletta ens deixa a la plaça de Tritó, ja pertanyent a la ciutat de Floriana.

Al matí següent, l'autocar ens con-ducix cap al poble de Mosta, al sud-oest de la Valletta. Mereix una aturada obligatòria per veure la seva església de planta circular, que compta amb una cúpula de les més grans del món (37 m de diàmetre per 67 m d'alçada); hi trobam l'ofici del divendres sant, i tenim ocasió de contemplar una mos-tra palpable de la religiositat dels mal-tesos. A més, a la sagristia guarden un obús llançat sobre l'església durant la Segona Guerra Mundial, que no arribà a esclatar.

Partim de Mosta i ens dirigim a Rabat

La Valletta i el Birgu.

i Mdina, cap al centre de l'illa. Ocu-pen el solar de l'antiga Melita, la capi-tal romana de l'illa. En època islàmi-ca, la part més alta fou fortificada i constituï la ciutadella de Mdina; fora, cresqué el nucli urbà de Rabat, que conserva un singular llegat: dues cata-cumbes o necròpolis subterrànies dels primers segles del cristianisme, la de Sant Pau i la de Santa Àgueda. En una primera volta per Rabat, trobam mol-tes esglésies obertes però les catacum-bes romanen tancades fins al dilluns de Pasqua. Tornam enrere i comen-çam la visita a Mdina, un microcos-

bé a la catedral de Sant Pau, enllosada amb làpides sepulcrales dels bisbes i dignitats religioses de Malta i amb les voltes ornamentades amb pintures al fresc. El palau de l'Arquebisbe, el Museu Catedralici i la Llotja Heràldi-ca tanquen la visita de la ciutat.

Dedicam la tarda del segon dia a vol-tar amb l'autocar pels paisatges del sud-oest de Malta, i així arribam al capdamunt de la costa amb penya-segats dels anomenats Dingli Cliffs, amb aturada a la capelleta de l'Anun-ciació. Aquesta és la zona més alta de l'illa, que no arriba als 300 m d'alti-

La segona capella de l'epístola conté els sepulcres barrocs de Rafel i Nicolau Cotoner

mos amb personalitat històrica i ar-quitectònica.

Travessar la porta barroca de Mdina ens suggereix un viatge al passat. Hi observam la torre de l'Estendard, el palau Vilhena, la casa Inguanez i l'es-glésia dels carmelites, edificis bar-rocs, i també els palaus Santa Sofia i Falzon, d'estil goticonormand; arri-bam així a la plaça del Bastió, d'on contemplam una àmplia vista cap al nord de l'illa l'aglomeració urbana que envolta la Valletta. Arribam tam-

tud; a més dels espadats calcaris, observam l'illot de Filfla, enllà de la mar. Carretera endavant, passam vora el palau de l'Inquisidor, una residèn-cia estival del segle XVII avui con-vertida en residència oficial, i aturam a les portes del castell de Verdala, una fortificació del segle XVII que es troba tancada, ja que també és resi-dència oficial del president de l'illa; ens aconhortam amb una breu passe-jada pel pinar anomenat Buskett, veí del castell, i una de les poques zones

densament arbrades de Malta. Continuem la nostra ruta cap al poble de Mgarr, que té una església amb planta hel·líptica aixecada davant una esplanada.

Avui és el dia que dedicam a l'illa de Gozo. Partim amb l'autocar cap a l'extrem oest de Malta, on hi ha el port de Cirkewwa (Marfa Point). Després de fer coa per entrar al vaixell, partim a les 9.30 h cap a l'illa de Gozo. La travessia marítima dura escassament mitja hora, presidida sempre per l'illa de Comino, amb una talaia de defensa i penya-segats. Salvant les distàncies, la situació em recorda la travessia d'Eivissa a Formentera, amb Comino com si fos s'Espalmador.

Desembarcam al port de Mgarr de Gozo, on ens espera un autocar de l'illa per recórrer-la de punta a punta.

un caprici natural de l'erosió de la costa que configura una gran obertura en forma de pont natural de més de 20 m d'alçada. El mar interior és un llac d'origen marí, amb entrada d'aigua per un túnel per on passen les barques. La Fungus Rock, que només veiem en la llunyania, produeix uns fongs que eren molt apreciats antigament en medicina. Una quarta aturada ens condueix a Xlendi, antigament un pintoresc poble de pescadors, actualment molt turístic; manté l'interès de comptar amb una profunda cala, protegida per un monument de sant Andreu i l'estampa de les dones que fan treball de macetes. De camí cap a Rabat o Victoria, la capital de l'illa, passam per Fontana, un poble típic amb dones que fan macetes.

Rabat és el nom antic de Victoria,

continuem cap a l'hotel en autocar.

Avui toca recórrer l'est de Malta. En primer lloc, aturam al poble de Paola, on es troba un dels elements més enigmàtics de la rica prehistòria maltesa, l'Hipogeum, una estructura subterrània amb diverses sales, possiblement dedicat a temple i a necròpoli. Ja ens havien assabentat que el monument podria estar tancat, però, ho volguérem comprovar i, en tot cas, veure'l des de l'exterior i, efectivament, ja du una bona temporada tancat "fins a nou avís" i, tanmateix, des de l'exterior no es veu res més que un bloc constructiu entre les altres cases d'un carrer del poble. Així les coses, passejam cap al centre de la vila, fins a l'església, i observam els carrers ornamentats amb banderes pasquals. Després, en deu minuts, l'autocar ens du de Paola a Tarxien, on es troba un dels conjunts de temples megalítics més coneguts de Malta. El recinte es localitza enmig del poble, i agrupa tres temples justaposats. Després d'un portal de llinda, s'arranglaren les diferents estances; una de les primeres conté la còpia d'una escultura de la Deessa Mare (l'original ja la vérem al Museu Arqueològic); també hi ha peces de pedra amb decoració en espiral i bolles de pedra que servien, segons interpretació explicada en un plafó, per moure els grans blocs de pedra. Un dels espais més rellevants és una petita cambra amb relleus en la pedra en forma de dos bous i una truja donant de mamar a tretze porcellins. Deixam Tarxien i els seus misteris mil·lenaris, i continuem cap a la costa de llevant. Arribam a la badia de Marsascala i, des de l'autocar, contemplam les cases pageses dels voltants, amb coberta plana. En direcció sud, vorejam la costa i arribam a un dels ports més típics de Malta, Marsaxlokk, és a dir, el port de xaloc. Reprenem la ruta amb autocar per anar més al sud, a Birzebugga, on hi ha la platja dita Pretty Bay; però, davant la pèrdua d'interès de l'ambient i del paisatge, retornam a dinar a Marsaxlokk, molt proper encara. Deixam Marsaxlokk i anam cap al

A una platja hi ha la cova de Calipso, la nimfa homèrica que retingué Ulisses

Gozo té 67 km² de superfície i uns 35.000 habitants; malgrat estar tan poblat, té una densitat sensiblement inferior a la de Malta. La primera etapa que cobrim és la visita a Rambla Bay, una platja d'arena damunt la qual hi ha la cova de Calipso, la nimfa homèrica que retingué alguns anys Ulisses; no pujam a la cova però passejam per la platja, beneïts per la imatge d'una Mare de Déu marinera. Novament a l'autocar, ens dirigim cap a la segona etapa, els temples megalítics de Ggantija. Pagam una lira d'entrada i recorrem el jaciment prehistòric, que presenta dos temples del tercer mil·lenni abans de Crist, encercats per un sol pany de murada ciclòpia, amb peces que arriben als sis m d'alçada; els dos temples tenen planta pentabolulada i en alguns dels absis hi ha altars o nínxols de pedra.

La tercera visita de Gozo és un conjunt de tres elements naturals de la costa de ponent: la Finestra Blava (It-Tieqa o Azure Window), el Mar Interior (Inland Sea) i l'illa dels Xampinyons (Fungus Rock). La Finestra és

anomenat així molt recentment en homenatge a la reina britànica. No podem badar per qüestió d'horari, així que pujam directament cap a la ciutatella, una acròpoli emmurada que domina la ciutat. Presenta un interessant conjunt de murades que encercen diversos edificis gòtics i barrocs, com la catedral, el palau del bisbe i capítol catedralici i l'antic palau del capità de Gozo, avui convertit en jutjat i registre públic. Trobam la catedral tancada, però passejam per les murades, amb bones vistes sobre l'illa; observam la façana del museu de folklore, amb finestres coronelles, i entrem al centre d'artesanía. Davallam de la ciutatella per dinar ràpidament i encara tenim temps de visitar l'església de Sant Jordi abans de pujar a l'autocar que ens condueix al port de Mgarr. Abans d'embarcar, passejam vora mar, amb les barques policromes, els *luzzu*, que mostren a la proa l'ull d'Osiris', amulet per allunyar els mals esperits i la mala sort. A les 17 h, partim amb el vaixell que ens retorna a l'illa de Malta, al port de Cirkewwa, des d'on

conjunt megalític de Hagar Qim i Mnajdra. Una hora després de l'arribada, partim dels recintes prehistòrics i, de retorn, aturam al poblet de Siggiwí, on visitam l'església de Sant Nicolau, un bon temple barroc amb tres naus i un conjunt de cúpules. Continuem cap a l'hotel, i hi arribam prest. A la darrera jornada a Malta, hem d'aprofitar el temps, i agafam l'autocar cap a Rabat, per recuperar una visita que ens quedà pendent el primer dia: les catacumbes. Avui sí que trobam obert. Primerament, visitam les de Sant Pau, i hi contemplam un gran conjunt de laberíntics corredors amb nombrosos nínxols d'enterrament dels segles V i VI de la nostra era, tot excavat dins la roca calcària; també en remarcam les taules d'agapes. Les segones catacumbes són les de santa Àgueda, que compten amb una cripta amb pintures murals medievals; ens guia la visita un capellà encarregat del lloc, que parla en italià, malgrat la protesta d'algun anglès que hi havia per allà; aquestes catacumbes són més fines i decorades que les anteriors i, ambdues complementades, constitueixen un monument singular.

El segon punt de la jornada és el conjunt denominat les Tres Ciutats, a l'est de la Valletta i del Gran Port. L'autocar ens condueix de Rabat a Cospicua, Senglea, i Birgu o Vittoriosa, que són els tres nuclis. Es troben tancades per terra, conjuntament, per dos recintes de murades; el recinte exterior té el nom de línia Cotonera (Cottonera Lines, diu el cartell indicatiu), amb la porta Cotonera o de Zabbbar, tot fet construir pel gran mestre Nicolau Cottoner cap al 1670. Després de recercar mostres de la Cotonera, aturam primerament a Senglea, amb l'església de la Mare de Déu de la Victòria, bastida en record del triomf sobre els turcs en el Gran Setge de 1565; al final del carrer principal, tenim com a premi el mirador sobre el port, amb vistes a la Valletta i Birgu, presidit per la garita Vedette, amb els relleus dels símbols dels vigies. Continuem amb la visita a Birgu o Vittoriosa, la primera capital dels cavallers, entre 1530 i 1570.

L'autocar ens deixa a la plaça de Sant Llorenç, vora el monument a la Llibertat i la porta de l'Arsenal. Pujam cap a la plaça de la ciutat, amb un monument a la Victòria de 1565, una estàtua de sant Llorenç i un petit sant-crist que recorda el lloc d'execució de temps antics. Arribam a l'extrem de Birgu, ocupat pel fort de Sant Angelo, que només contemplam des de la porta d'entrada. Camí enrere, per la Main Gate St. arribam al palau de l'Inquisidor, dedicat a Museu de la Inquisició, dels segles XVI al XVIII. Voltam carrerons amb restes d'edifi-

cis renaixentistes i barrocs, però molt degradats i ferits pel temps i per les guerres, especialment per les bombes alemanyes. Així, contemplam l'exterior del palau de la Universitat o Ajuntament antic, el bastió de Sant Jaume, l'antic palau episcopal i els edificis que foren els albergs de les diferents llengües dels cavallers; l'alberg d'Aragó fou destruït a la II Guerra Mundial. Es fa tard i, per anar a la Valletta, un grup dels nostres pugen a dues barques que fan la travessia del Gran Port i altres hi van amb autobús. És el final del viatge

Relojeria Española S.L.

Fundada en 1885

Concessionari Oficial

OMEGA
LONGINES

TISSOT

RADO

CK

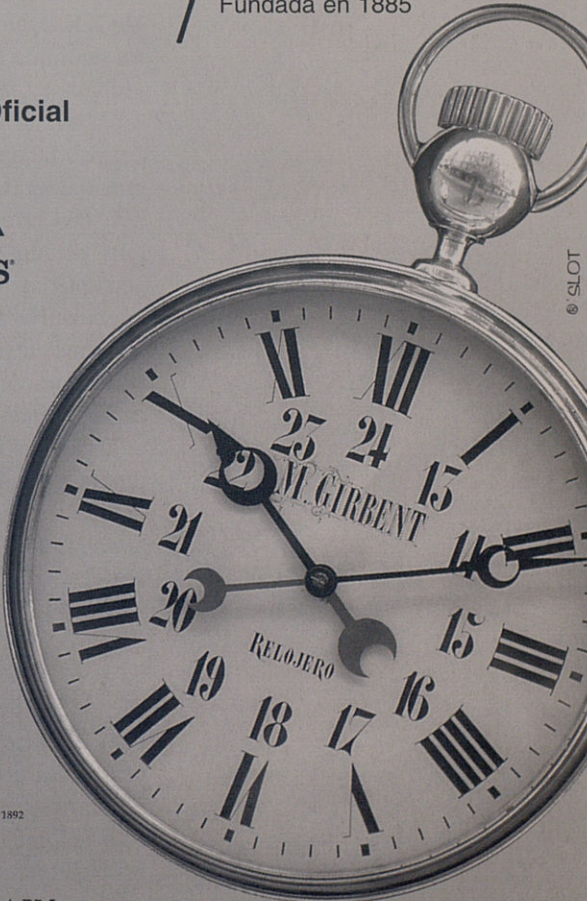
HAMILTON

PIERRE BALMAIN

swatch

NOVA ADREÇA

Plaça de Cort 14

Tels.: 971 721 563 - 971 724 344

Fax.: 971 714 369

La paradoxa de Phillip Marlowe és que el cercam perquè no volem trobar-lo. Acudim fidelment a les successives reencarnacions del detectiu que

ens brinda Hollywood, i al final de la pel·lícula exhibim una decepció que ja ens habitava abans que la sala s'enfosquís.

Marlowe paradoxal

El Sant Greal creat per Raymond Chandler admet una formulació matemàtica: "Cap home desitja una altra persona en el lloc de Marlowe, perquè creu que està usurpant el vertader, que és ell mateix". Ben entès que el defraudat es reconeix en Marlowe per les vegades en què ha traït els seus principis. "Si he pogut incomplir els seus preceptes", es consola amb orgull, "vol dir que els conec i se m'apliquen. Ergo, sóc Marlowe".

Phillip Marlowe és el Hamlet del segle XX, i tal vegada convingui precisar aquí que Shakespeare també s'englobava en la cultura popular. El disseny inicial del personatge pot inscriure's fàcilment en l'expressionisme cinematogràfic. Retratat per Chandler, "els carrers corruptes són recorreguts per un home. Ell mateix no és corrupte, ni està tacat, ni es mostra queixós. Ha de ser un home complet i un home corrent, i al mateix temps, un home fora del que és normal. No acceptarà diners deshonestos, i no acceptarà cap insolència". Encara que els diners vinguin de la seva esposa, cabria afegir-hi. Perquè a *Poodle Springs*, la pel·lícula més recent sobre el detectiu privat, la rica hereva amb qui acaba de casar-se li recrimina desdenyosa, "cap bitllet de dòlar que arriba a les teves mans està net".

Al principi del tercer paràgraf ens trobam on hauria d'haver començat el primer, a l'estrena d'un nou Marlowe, un Marlowe envellit, injectat en el cos i les faccions de James Caan. L'actor és inadequat, igual que els seus antecessors. Tan erroni com Robert Mitchum, James Garner, Elliot Gould, la seva actuació a les ordres de Robert Altman ha adquirit dimensions de culte, després de ser menyspreada en la seva estrena, com el mateix Bogart.

Ningú no pot robar-nos el Marlowe que som o creim ser, no li ho hauríem permès ni a Cary Grant, en qui el mateix Chandler havia dipositat les seves expectatives cinematogràfiques. Com quan es parla del Hamlet d'Olivier, de Brannagh o de Fienness, es tracta de negar-los la identificació, de reduir-la a una aproximació. D'aquí l'elevada càrrega simbòlica que posseeix l'autobús que Bob Rafelson fa creuar davant de la càmera de *Poodle Springs*, decorat amb la publicitat d'una pel·lícula de 007. El sarcasme sobre la identitat del mite que substituiria el detectiu ve reforçada per la convicció que no ens preocupa qui encarni James Bond, perquè James Bond mai no serem nosaltres. Només en una ocasió ha traspassat un intèrpret de Marlowe els filtres de la nostra censura, i ho va fer valent-se de disfressa. A *Blade Runner*, Harrison Ford encarna un Marlowe preapocalíptic, amb totes les convencions del gènere i de la personalitat del detectiu. Phillip Marlowe és un gènere en si mateix, perquè admet totes les llums del dia. A *Poodle Springs* estam davant d'un heroi crepuscular. Chandler, que no podia escriure quan s'avorria, temia contagiar de tedi el lector, una prevenció que no acovardeix per desgràcia la majoria d'autors, i a penes va deixar-ne quatre capítols llests abans de morir, el 1959. La darrera frase que va posar en boca del seu personatge és "No aconsegueix les meves dones per mètodes violents". La diu a la seva esposa Linda, un personatge femení a la seva altura. El relat va ser completat per un altre novel·lista, i en la versió per a la pantalla ens hem trobat amb James Caan, un dels actors més conflictius de Hollywood, desfigurat i sense gaire força gestual per compendiar la filo-

sofia del detectiu. No ens hauria agradat però, en qualsevol cas, Harrison Ford hauria estat un excel·lent Marlowe tardorenc. No obstant això, aquest galant prefereix continuar amb Indiana Jones, que és la versió del mite edulcorada per Spielberg.

Integritat i intel·ligibilitat són les dues

lloc on això era l'últim que desitjaven els seus superiors”.

Per preocupar alguns candidats, Chandler va descriure Marlowe, en la resposta al seu anhelant lector, com un home d'1,83 metres d'estatura i 85 quilos de pes; James Caan és més petit i molt més rabassut, de cabell

virtuts cardinals de Marlowe. Ho entenem perfectament, i voldríem compartir els seus valors. La seva professió és un avatar, i el mateix Chandler va reconèixer que el va fer detectiu “perquè així elimines la necessitat de justificar les seves aventures”. Fins Woody Allen es va sentir identificat amb la traducció bogartiana del personatge a *Sueños de seductor*. Fins i tot admetent aquesta mal-lealitud física, no estaria de més assignar-li unes dades fisonòmiques i biogràfiques. Les devem a un lector anomenat D.J. Ibberson. Fascinat pel personatge, li'n va remetre al novel·lista un perfil. Chandler va mossegar l'ham i, en corregir-lo, esbossà el nostre heroi. Phillip Marlowe va néixer amb 38 anys d'edat, donat el lapse transcorregut entre les aventures, tindria a *Poodle Springs* els 58 de James Caan quan va rodar la pel·lícula. Va néixer a la petita ciutat californiana de Santa Rosa, situada 80 quilòmetres al nord de San Francisco i sagrada per als cinèfils, perquè Alfred Hitchcock hi va rodar quasi íntegrament *L'ombra d'un dubte*. Mai no parla dels seus pares, ni té familiars coneguts. Estudia uns anys a la Universitat d'Oregon. Després de treballar per a una asseguradora i per al fiscal del districte, va haver d'abandonar “perquè es va fer massa eficient en un temps i un

castany fosc i ulls castanys. Dorm nu “i l'expressió ‘passablement atractiu’ no li desagradaria”. Duu ulleres de sol amb muntura de petxina. Beu bourbon i qualsevol derivat alcohòlic que no sigui dolç. Fuma cigarrets que encén amb mistos. S'aixeca tard. Prepara un bon cafè, que sempre pren sense llet i sovint sense sucre. Berena a casa, però no hi fa cap altra de les seves menjades. Va regularment al cinema. És un bon jugador d'escacs, encara que no al nivell de participar en torneigs. La seva actitud cap a les dones s'ajusta a la “d'un home raonablement sa, que no està casat, però que hi hauria d'estar fa temps”. Viu en un apartament d'una habitació amb una cuina diminuta, i mai no ha tingut secretària.

El retrat del novel·lista descarta un percentatge important de lectors impenitents de Marlowe. No obstant això, hi convé una precisió. El detectiu tampoc no pertany a Raymond Chandler. El mateix novel·lista acaba concedint amb sorna al seu lector que “potser vostè sàpiga més d'ell que jo, i hagi de demanar-li consell”. Un personatge d'aquesta estatura escapa al seu creador. És patrimoni de la humanitat. Vostè no és Marlowe, i James Caan —com Bogart o Mitchum abans—, tampoc. Continuarem cercant.

Matías Vallés

Paul Delvaux ho tenia ben clar. No donava cap altre valor a les seves obres que no fos el valor poètic o el pictòric. L'artista belga fou un mestre en la conjunció de la poesia i de la pintura, com ho demostra l'esplèndida selecció d'obres damunt paper, dibuixos i aquarel·les, que, fins al 12

de juny, ens mostra el Museu d'Art Espanyol Contemporani, Fundació Joan March, de Palma. Situats davant de la seva obra, hom pot gaudir de la poesia, de la pintura i, per una més que feliç comunió, de la poètica que es desprèn de la bona pintura.

Paul Delvaux, la poètica de la pintura

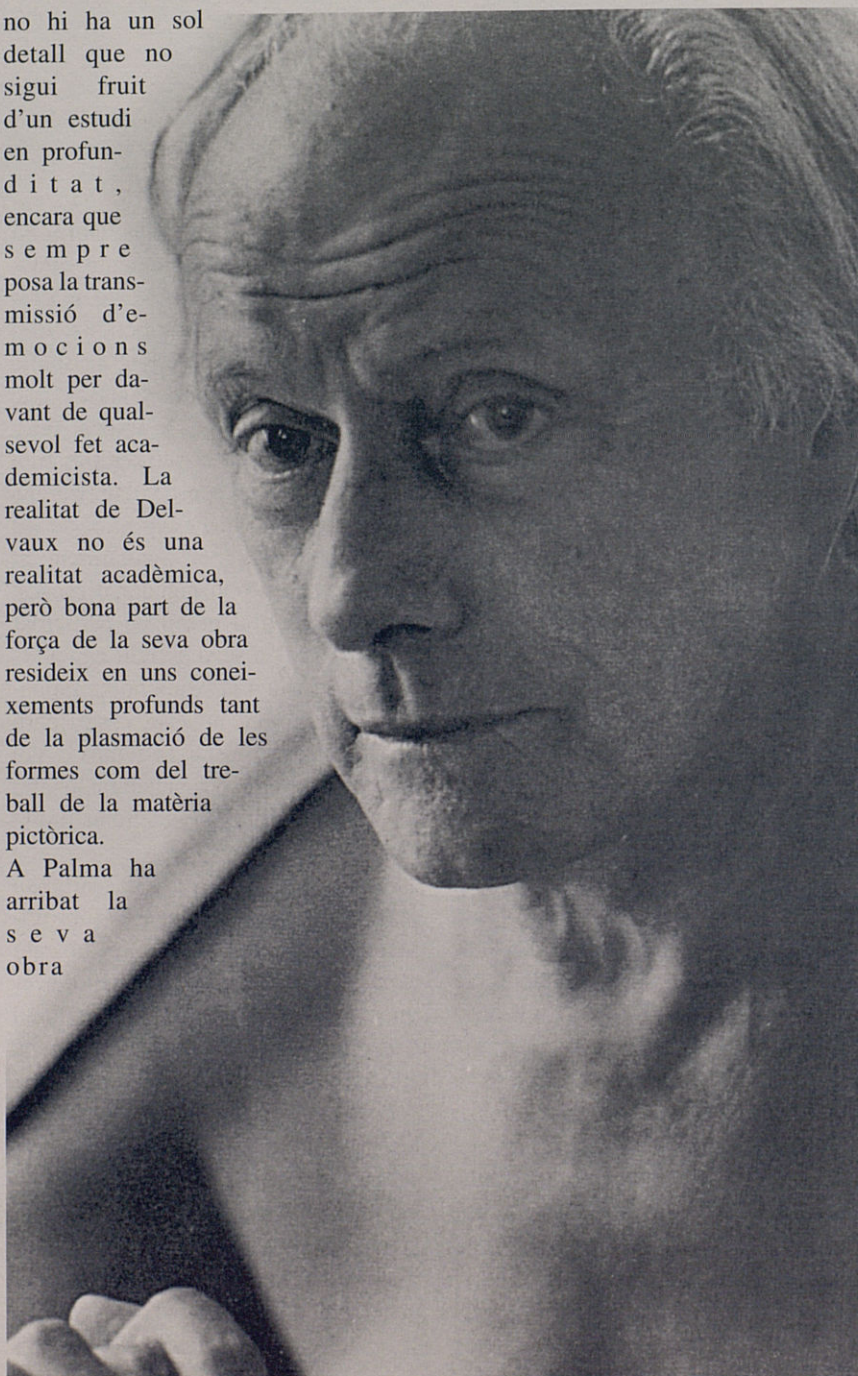
Delvaux va recollir la poètica de l'inconscient, patrimoni del surrealisme, i la duqué per uns camins d'evolució del tot personal. L'inconscient fou el refugi d'aquest pintor perquè, d'alguna forma, hi podia dibuixar tot allò que la consciència repressora li negava o, dit de forma més dramàtica, li prohibia. Havia nascut en una família acomodada i respectuosa en extrem de les tradicions i les creences religioses, i ell, que mai no fou capaç de rompre amb tots aquests lligams, va cercar l'expressió d'un món que només li estava permès en els àmbits més íntims, els del subconscient.

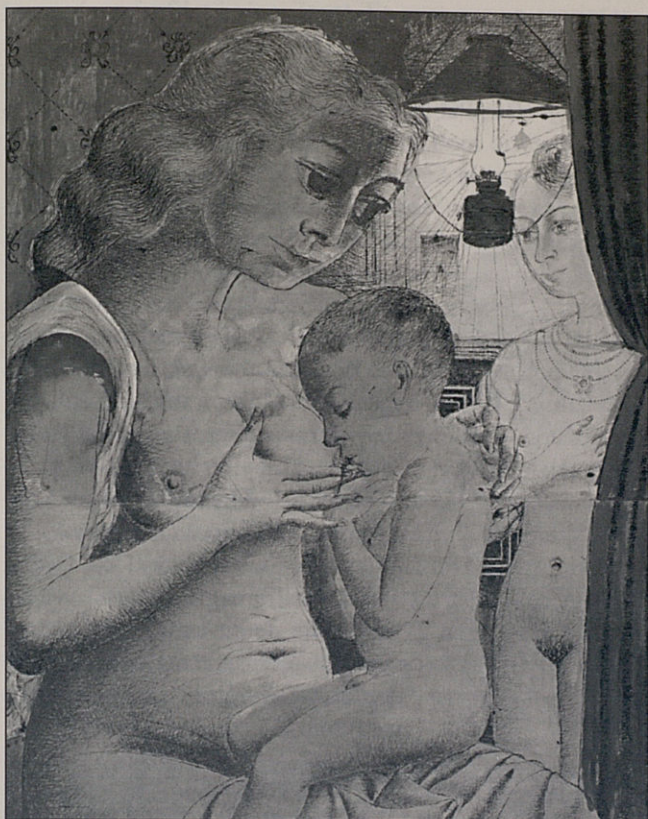
Després d'una època en la qual pintà estacions de tren, enfosquides per la presència del fum, comença a treballar la figura humana que, en poc temps, passarà a ser la gran protagonista de la seva obra. El gros d'aquesta obra, el Delvaux més transcendent, es reflecteix en els cossos de dones completament nues, en les escenes amoroses, quasi sempre lèsbiques, situades en el primer pla d'un paisatge natural o arquitectònic al qual no pareixen pertànyer. L'artista belga definí ben prest les claus de la seva obra: la incomunicació de les persones i la seva solitud, a causa de la incomprensió de l'entorn. Una altra vegada, el refugi en els somnis més íntims.

Però, no per això es pot dir que Delvaux sigui un artista allunyat de la realitat, perquè, a diferència dels surrealistes, tots els elements que componen la seva obra existeixen en la realitat. Quan pinta un objecte, una persona o una construcció arquitectònica

no hi ha un sol detall que no sigui fruit d'un estudi en profunditat, encara que sempre posa la transmissió d'emocions molt per davant de qualsevol fet acadèmicista. La realitat de Delvaux no és una realitat acadèmica, però bona part de la força de la seva obra resideix en uns coneixements profunds tant de la plasmació de les formes com del treball de la matèria pictòrica.

A Palma ha arribat la seva obra

Maternitat (1964).

realitzada damunt del suport de paper, un suport que, treballat per Delvaux, es converteix en tremendament pictòric. Ell no va considerar mai el paper com el suport d'una obra menor, sinó com un llenguatge distint del que reflectia damunt les teles, transmissor d'unes altres emocions i receptor d'un procés de realització notòriament distint.

De ben jove, es féu acompanyar per un bloc de notes, un quadern que al llarg de la seva trajectòria es va convertir en un diari íntim en el qual plasmar les primeres impressions. D'aquests exercicis immediats, en tenim una bona mostra a l'exposició del Museu d'Art Espanyol Contemporani, de Palma. A través d'aquests se segueix l'evolució de l'artista, i es fan interessants per la frescor de ser notes instantànies, ràpides sempre. La mà de l'artista es mou àgilment, com si no volgués que se li escapàs cap ni un dels complexos elements que configuren el seu subconscient en un moment determinat. La mà es mou ràpidament, però precisa, perquè està guiada per una habilitat natu-

ral i un bagatge important de coneixements. La tinta que es desprèn de la ploma permet aquesta celeritat, i la fine-

sa del traç en propicia la precisió. Cada una d'aquestes pàgines ara exposades són un goig per als sentits. Però no són menys interessants els grans papers, els papers que Delvaux treballà de forma més meditada, com a obres en si mateixes. Tinta, llapis, aquarel·les i aiguades reflecteixen també un món de sensacions i transmeten emocions.

Escenes en colors càlids, terrosos, altres en colors blaus i grisos, d'una esquisida fredor, ens porten a un univers tremendament pictòric. A través del misteri i la sensualitat, Delvaux ens condueix cap a la llum que habita en la poesia. O, dit d'una altra forma, se serveix de les imatges

El somni (1934).

per expressar el misteri que tota poesia entranya.

L'artista cerca la bellesa amb constància i s'allunya dels postulats surrealistes que defensaven la supremacia de l'automatisme. D'aquesta forma, no es pot veure Delvaux com un pintor de les idees, sinó com l'artista de les emocions poètiques. I és així perquè no cerca donar una explicació temporal ni contar la història dels seus personatges. El quadre, el fet emocional i el pictòric, és l'únic que li interessa. Per això, les obres de Delvaux provoquen emocions, no tan sols per allò que s'hi representa, sinó per com s'hi representa.

L'estació (1922).

Allau de roses i books, ja

M'agrada aquesta epifania de la natura i de la literatura que el mes d'abril arriba al seu Himàlaia. De la natura no cal ni esmentar aquesta pol·linització que ens omple d'aromes i al·lèrgies, de flors i de pastilles antihistamíniques. I per a la literatura és la primavera de l'edició, que treu llibres a balquena de tots els territoris de la saviesa: una bella i forta allau en la qual la feina de discerniment és difícil, lenta i demana temps. Per això he decidit començar a sedassar els llibres que tenc damunt la meua taula zebada i donar-te, Lector dels dos sexes de l'esperit, una altra garba d'obres que poden ser un aliment gustós. Stop! **Maria Àngels Anglada** és una sàvia en lletres clàssiques i una excel·lent escriptora. *Retalls de la vida a Grècia i Roma* (Empúries) és un llibre que s'ha muntat per fer zooms sobre els textos més humans de l'antiguitat clàssica: cartes, poemes, escenes de teatre, discursos davant el tribunal, escrits didàctics, etc., ens acosten a un món ordinari en què podem veure i sentir l'atmosfera quotidiana d'aquests benignes avantpassats. Llibre deliciós, traduccions excel·lents de l'autora i de grans mestres com Carles Riba, Jordi Cornudella, Llorenç Riber, Carles Miralles i Marçal Olivar, que ens acosten a un català ric i matisat, a l'obra de Pal·ladi, Ovidi, Horaci, Plaute, Xenofont, Lísies,

Homer, etc. **Joan Cerdà**

i **Subirachs**, un escriptor i editor eivissenc, acaba de treure *Una incursió a l'Església eivissenca dels anys 30. El cas de Bernat des Convent, la seva esposa Rita i*

na Riteta (Res Publica Edicions), en què s'endinsa en un camp històric molt inèdit: la bel·ligerància de l'Església d'Eivissa vers la Segona República. La recerca de dades en un terreny tan erm i les anàlisis i interpretacions de l'autor fan que es pugui albirar l'enfrontament entre l'anticlericalisme i el laïcisme per un cantó i l'integrisme catòlic per l'altre. El cas de Bernat des Convent, un capellà que es va casar, il·lumina els problemes d'una moral molt mala de dur. Ben documentant i entretingut.

Kenzaburo Oé és un dels novel·listes que més m'han impressionat en anys: escriptura vigorosa, ira brillant i una poètica que em fa tremolar. Tot això ho he trobat en la finíssima traducció del japonès de Michel Wandenbergh, *Arrancad las semillas, fusilad a los niños* (Anagrama), la seva primera novel·la, tan dura com entenedridora. **Quim Monzó** ha agafat tots els seus llibres de contes i els ha revisat. El resultat és un volum de sis-centes trenta-cinc planes, *Vuitanta-sis contes* (Quaderns Crema), que ofereix *la crème de la crème* del Monzó divertit i sarcàstic, cru i

Aparador

Dues revistes per a viatges intel·ligents

També trob massa prim el número 61 de la revista quadrimestral *Els Marges* (Revista de Llengua i Literatura), de setembre de 1998. *El Marges* sempre duu un editorial que aixeca butllofes. El d'aquest número «Literatura catalana: entre la mercantilització i la funcionarització?» és *light*. Només planteja els termes del problema d'una literatura poc sòlida perquè té una minsa influència dins la societat, uns editors que van a la pela segura i que publiquen les edicions de lectures escolars obligatòries i recomanades i unes insti-

tucions que fan edicions de luxe amortitzades que no es poden comercialitzar i esdevenen unes rareses sense públic. Hi falta complexitat i alternatives. Un estudi sobre el grup de «L'Almudaina» en la Mallorca d'entre els dos segles (1897-1905), de **Damià Pons**, fa un balanç detallat i entretingut d'aquests intel·lectuals i escriptors que feren transformacions substancials positives en una terra tan carregada d'immobilismes. Un petit assaig sobre semiòtica i literatura de Joan-Elies Adell aconsegueix demostrar la importància d'aquella per

DIETER EIKELPOTH

humorós, primfilat i vigoritzant. Fa gust que un escriptor, encara jove, pugui afinar la seva obra com si fos definitiva. Vull agrair la feina d'**Antònia Sabater i Vallespir**, que ha tengut cura de l'edició del llibre *Del meu temps* (Publicacions de l'Abadia de Montserrat), en què en dos volums es recorre la memòria viva de **Miquel Forteza Pinya**. Si agafes el segon volum i mires els personatges més importants esmentats en aquestes notes, quedaràs esmaperdut i encuriós davant el retaule, millor dit, el fris de noms i professions que surten en aquestes pàgines que ens donen tots els sabors personals d'un home observador i sensible. Una Mallorca fortezapinyana de quasi tot el segle XX queda il·luminada en aquests escrits en què la senzillesa i la informació es conjunquen per oferir uns textos breus que es llegeixen com una contarella. A través d'aquests contes reals i documentats podràs entendre molt més aquesta societat d'ara mateix. Crec que n'és el millor elogi. No som amant dels llibres d'homenatge a un escriptor *post mortem*. Però l'*Homenatge a Maria-Mercè Marçal* (Empúries), fet per tot un grup de persones amb una proximitat intel·lectual i de tracte amb la Marçal, és una peça

excepcional que aconsegueix un objectiu bàsic: donar-nos un *belvedere* de perspectives i punts de mira a través de poemes i textos ben diversos (cartes, obituàries, petits assajos, endreces, etc.) de l'obra de la Marçal, amb la intel·ligència i el sentiment d'escriptors i escriptores que la sentiren. M. Abelló, N. Aguado, Brossa, Marta Pessarrodona, Martí i Pol, Gimferrer, C. Massip, Comadira, Anglada, Descot, són alguns dels escriptors que intervenen en aquesta obra embolicada amb un Tàpies. Estic contentíssim que **José Hierro** hagi tengut una promoció mediàtica per motius tan diversos com el premi Cervantes, el de la Crítica i la consagració total amb un seient a la Real Academia. És la poesia més humana i de cada nit, la poesia dels sucus espirituosos i de les aromes domèstiques d'un home de combat, que combat per aconseguir una música verbal que arribi al màxim nombre de carns humanals. Acab de llegir *Agenda* (Ediciones Prensa de la Ciudad) i he quedat penjat en un poemari que coneixia frag-

mentàriament i que té tot el fulgor i la mala llet d'un treballador del vers sense cap minimalisme ni experiència. Són cops i harmonies que ressonen amb les mètriques d'un joglar trobadoresc i les fineses rítmiques d'un músic mozartà. «*La poesía es dar nombre a las cosas: el nombre nuevo por el que serán, en adelante, conocidas. Es descubrir el nombre verdadero, tapado por los nombres falsos que ostentaban.*» Aquest donador de noms ens regala un poemari en tres parts, del qual destacaré «Nombres propios», en què Joan Miró, Pablo Iglesias, Brahms, Schumann, el papa Luna, Antonio Machado, el Quixot i Lope apareixen com a personatges d'una poètica tan seductora com fonda.

arribar a territoris interdisciplinaris on habita aquesta. Un conte antimilitarista, *Confessió General* de Jordi Vintró, et duu a la mili. El que és una joia que es llegeix amb gaudi i emoció alhora són les cartes de **Pompeu Fabra** a **Josep Pous i Pagès** que, a cura d'**Albert i Jordi Mament**, ens donen la visió de l'exili del 1940 a 1944 d'un home tan savi com català, tan derrotat com resistent: una joia rescatada que amb un magnífic aparell de notes ens fa veure i viure la

dissort d'uns intel·lectuals a l'exili en un moment crític per a la cultura catalana i europea. Mestre Fabra quasi em va fer plorar quan en una carta fa una síntesi sobre la diferència conflictiva entre el *per* i el *per a*. Un conjunt de sucuses crítiques de llibres, entre les quals destacaré la que fa **J. Rost i Casademunt** de *L'home de l'abric*, del mallorquí **Valentí Puig**, que és llarga, matissada i *heavy*, completen un número que acaba amb l'índex dels anys 1993-1998.

de novetats

HUBERTUS HAMM

El Reserva de 1994 d'Antoni Nadal

A Son Roig, prop de Binissalem, Antoni Nadal va fundar l'any 1960 el seu celler. Dins el marc de la Denominació d'Origen Binissalem aquest home, de professió apotecari, ha fet una tasca pionera i valuosa. Els seus vins destaquen per la valoració de les varietats autòctones que, tractades de manera escaient, han donat uns resultats ben dignes. En el cas que ens ocupa, el Tres Uvas reserva de 1994, el Manto Negro i el Callet s'han barrejat de manera intel·ligent per tal d'obtenir un bon vi.

Aquest vi de reserva, després d'un envelliment en bóta de dotze mesos, sorprèn per la seva solidesa i pel bevent característic del Manto Negro. És un vi de color negre amb reflexos teula. En boca proporciona unes notes de vainilla, amb tocs de fusta, i amb una càrrega tànica equilibrada. És un vi per descobrir el valor dels raïms mallorquins. Un vi original, amb el segell d'un microclima, d'uns sòls i d'uns ceps ben definits.

**Celler i vinyes d'Antoni Nadal Ros. Son Roig. 07350
Binissalem. Tel. 971-724518.**

La sobrassada d'en Mateu Putxer

La gran mancança que té la producció artesana agroalimentària de Mallorca és la de no treure tot el profit que seria possible a la importantíssima tradició de l'embotit casolà. Encara hi ha massa diferència, per raons incom-

prendibles, entre la bona sobrassada matancera i els productes que es poden trobar al mercat. Vet ací, però, que s'estan començant a produir notables intents a favor de la qualitat. Mateu Torrens Putxer, des de 1950, ha duit a terme una interessant labor d'investigació sobre els embotits tradicionals mallorquins, i n'ha recuperat alguns ja desapareguts i n'ha cercat sempre l'originalitat i la bona presentació.

Cal destacar la sobrassada vella de porc negre, una sobrassada que té com a base el porc autòcton, i que ha seguit un període d'envelliment que va de sis mesos a tres anys. Aquestes circumstàncies de composició i procés d'elaboració li confereixen el gust propi de la sobrassada casolana i recuperen la dignitat del producte, que hauria de ser l'emblema i punta de llança comercial de la nostra xarcuteria.

**Matança Mallorquina Artesana S.L.
(Mateu Torrens). Carrer Muntanya, 39.
07420 sa Pobla. Tel. 971-862601.**

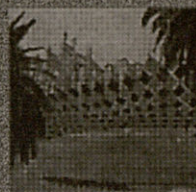

**Consell de Mallorca
Foment i Ocupació**

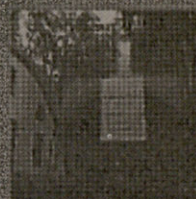
FEIM CULTURA

Casal Solleric
Centre d'exposicions

Ses Voltes
Centre d'exposicions
Espai escènic

Casal Balaguer
Centre d'exposicions

**Castell de
Bellver**
Museu de Palma

S'Escorxador
Centre Cultural

**T e a t r e
M u n i c i p a l**

**Xarxa de
Biblioteques
Municipals**

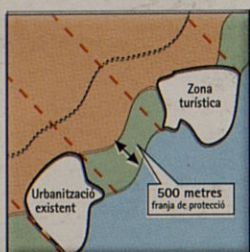

INFORMACIÓ AL CIUTADÀ

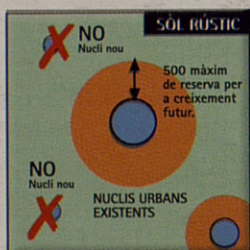
DIRECTRIUS D'ORDENACIÓ TERRITORIAL

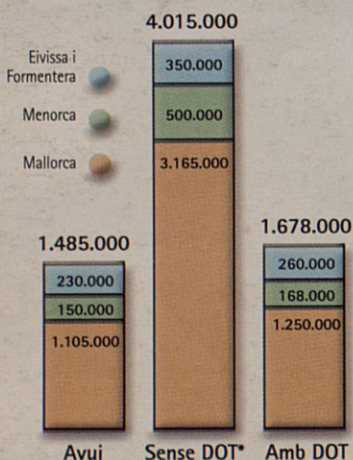
Creixement sostenible

PROHIBICIÓ D'URBANITZACIONS LITORALS

PROHIBICIÓ D'URBANITZACIONS AÏLLADES

REGULACIÓ DEL CREIXEMENT DE POBLACIÓ

Quina protecció fan les DOT?

Hi ha una sèrie de mesures que s'aplicaran automàticament quan siguin aprovades les DOT al Parlament:

- Prohibició de fer urbanitzacions a menys de 500 metres de la costa (100 metres, en el cas de Formentera)*
- Desautorització de totes les urbanitzacions en sòl rústic que formin nucli aïllat, no continguin a un nucli existent*.
- Els habitatges unifamiliars fora dels nuclis no es podran construir a menys de 250 metres de la mar.

S'aplicaran altres mesures, una vegada aprovats els plans territorials parcials que pertoquen a cada municipi:

- Establiment d'un límit d'expansió anual de cada nucli de població.
- Establiment d'un límit total de creixement per illa.

* Aquestes mesures desclassifiquen tots els projectes d'urbanització a qualsevol fase de tramitació, excepte si les obres han començat o si es fan en sòl urbà.

Les Directrius només redueixen el sòl urbanitzable?

No. De fet, la determinació més important de les Directrius no és la que converteix en rústic el sòl urbanitzable avui, sinó la que impedeix que el sòl es converteixi en urbà. Perquè la mesura més important consisteix a limitar el creixement per al futur i fer que totes les Illes puguin oferir nou sòl dins uns límits del 10 per cent en 10 anys i organitzat al voltant dels nuclis existents.

Quant de terreny quedarà com urbanitzable, a Mallorca?

Es retallen en més d'un 60% les possibilitats d'urbanitzar que hi havia abans de les DOT. Però es garanteix el creixement dels nuclis existents amb un anell de reserva per al futur. El terreny urbanitzable a Mallorca només podrà créixer un 1% anual en els propers 10 anys.

Les Directrius d'Ordenació Territorial és la llei que regula el creixement de les nostres illes, protegint les nostres costes i el sòl rústic. Una llei que aconseguirà que, entre tots, fem les Illes que volem.

Més informació: <http://www.caib.es/dot>

Les Illes Que
VOLEM

GOVERN BALEAR

Conselleria de Medi Ambient, Ordenació del Territori i Litoral